

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om beskattning av personalemissioner på onoterade aktiebolag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att inkomstskattelagen och lagen om beskattningsförfarande ändras.

Till inkomstskattelagen fogas det enligt förslaget bestämmelser om personalemissioner på onoterade aktiebolag. När skattskyldiga i en aktieemission tecknar aktier i ett onoterat aktiebolag som är deras arbetsgivare, uppstår det skattepliktig förvärvsinkomst endast till den del teckningspriset underskrider det matematiska värde som baserar sig på bolagets nettoförmögenhet och som har kalkylerats för aktien enligt lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Till nettoförmögenheten ska läggas det belopp som mellan slutet av räkenskapsperioden och början av aktieemissionens teckningstid har betalats till bolaget vid aktieemission eller annars som investering i eget kapital och från den avdras den dividend som enligt beslut ska delas ut för räkenskapsperioden och den investering i eget kapital som enligt beslut ska återbetalas. Nettoförmögenheten ska justeras också när det gäller fusion eller delning eller om bolaget har uppstått till följd av en ändring i verksamhetsformen. Förutsättningen för att bestämmelsen ska tillämpas är att förmånen är tillgänglig för majoriteten av personalen. Bestämmelsen ska inte tillämpas till den del den andel som den skattskyldige, hans eller hennes familjemedlem eller dessa tillsammans äger direkt eller indirekt överskrider tio procent av bolagets aktier eller en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför.

Bolaget vars aktier tecknas ska ha sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med vilken det har överenskommit om tillräckligt informationsutbyte mellan myndigheter i skatteärenden och informationsutbytet förverkligas i praktiken. Bolaget ska vid teckningstidpunkten bedriva näringsverksamhet. Bestämmelsen ska inte tillämpas om bolagets tillgångar i huvudsak består av övriga tillgångar som avses i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, kalkylerat på basis av det senast fastställda bokslutet. Därtill ska bolaget vid teckningstidpunkten vara en arbetsgivare som regelbundet betalar lön och det ska vara infört i förskottsuppbördsregistret.

Till lagen om beskattningsförfarande ska det fogas bestämmelser om skyldigheten att lämna uppgifter om personalemissioner.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2020. Lagen om ändring av inkomstskattelagen ska tillämpas på aktieemissioner om vilka beslut har fattats efter lagens ikraftträdande. Lagen om ändring av 17 § i lagen om beskattningsförfarande ska tillämpas på så sätt att uppgifterna om aktieemissioner som genomförs mellan den 1 juli 2020 och den 31 december 2021 ska lämnas första gången senast vid utgången av januari 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Beskattningen av anställningsoptioner.....	3
2.2 Definitionen av personalemission	4
2.3 Beskattningen av den förmån som erhållits vid en personalemission i en löntagares inkomstbeskattning	5
2.4 Värdering av aktie vid en personalemission	6
2.5 Arbetsgivarens och arbetstagarens betalningar vid en personalemission	8
2.6 Försäljning av aktie som erhållits i en personalemission	9
3 Målsättning	9
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	10
4.1 De viktigaste förslagen.....	10
4.1.1 Förhållandet mellan den föreslagna ändringen och EU:s bestämmelser om statligt stöd.....	13
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	15
5 Alternativa handlingsvägar	19
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	19
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	21
6 Remissvar	23
7 Specialmotivering.....	24
7.1 Inkomstskattelag	24
7.2 Lag om beskattningsförfarande.....	29
8 Ikraftträdande.....	30
9 Verkställighet och uppföljning	30
LAGFÖRSLAG	31
1. Lag om ändring av inkomstskattelagen.....	31
2. Lag om ändring av 17 § i lagen om beskattningsförfarande	33
BILAGA	34
PARALLELTEXT	34
2. Lag om ändring av 17 § i lagen om beskattningsförfarande	34

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Aktierelaterade incitamentssystem av olika slag används för att engagera och uppmuntra anställda. I synnerhet när det gäller tillväxtföretag i ett tidigt skede är innehav och möjligheten till värdestegring i anknytning till det ofta det incitament som får en person som rekryteras till företaget engagera sig till det och stå ut med utmaningarna under utvecklingsskedet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering kommer regeringen att genomföra ny lagstiftning som gäller belöningen av onoterade tillväxtbolags personal enligt den modell som bereddes under föregående regeringsperiod. För reformen reserveras tio miljoner euro på årsnivå. Under den föregående regeringsperioden utarbetades det på finansministeriets skatteavdelning en rapport (VM/894/02.03.09/2019), som behandlade skattefrågor i anknytning till aktierelaterade incitamentssystem och möjligheterna att utveckla dem. Som den senaste lösningen utredde finansministeriet en modell där de anställda på onoterade aktiebolag i en personalemission kan teckna aktier i arbetsgivarbolaget till ett matematiskt värde som baserar sig på nettoförmögenheten utan några förvärvsinkomstskattekonsekvenser. Det matematiska värdet är i många situationer lägre än aktiens gängse värde.

I statssekreterare Martti Hetemäkis utredning över främjandet av investeringar (Investointien edistäminen, Martti Hetemäki 17.9.2019) föreslogs det att personalemissionsmodellen i regeringsprogrammet, som uppmuntrar expertis, ska tas i bruk den 1 juli 2020. På basis av detta konstaterade regeringen i budgetrian hösten 2019 att regeringen kommer att genomföra lagstiftningsreformen som gäller belöningen av personalen på onoterade tillväxtföretag från den 1 juli 2020 för att stärka expertis.

Denna proposition har beretts vid finansministeriet. Propositionen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Beskattningen av anställningsoptioner

Bestämmelser om beskattningen av anställningsoptioner finns i 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen (1535/1992). Enligt bestämmelsen utgör också en på ett anställningsförhållande baserad rätt att på grundval av ett konverteringslån, ett optionslån, en optionsrätt eller någon annan med dessa jämförbar överenskommelse eller förbindelse att erhålla eller förvärva aktier eller andelar i ett samfund till ett pris som är lägre än det gängse priset skattepliktig förvärvsinkomst (anställningsoption).

Som förmånens värde anses aktiens eller andelens gängse värde vid den tidpunkt när anställningsoptionen används, minskat med det sammanlagda pris som den skattskyldige har betalt för aktien eller andelen och optionen. Förmånen betraktas som inkomst för det skatteår under vilket anställningsoptionen används. Anställningsoptionen anses bli använd när den skattskyldige erhåller eller förvärvar de aktier eller andelar som den gäller. Överlåtelse av anställningsoptionen jämföras med användning. Som förmånens värde anses då överlåtelsepriset för optionen, minskat med det pris som överlåtaren har betalt för den.

En förmån som erhållits genom en anställningsoption räknas som skattepliktig förvärvsinkomst för den ursprungliga mottagaren av optionen även om han har avstått från sin rätt genom att ge

RP 73/2020 rd

anställningsoptionen vidare som gåva eller annars har överlåtit optionen till någon inom hans intressesfär. Dessa överlåtelser betraktas inte som användning av en anställningsoption.

Med anställningsoption avses en på ett anställningsförhållande baserad rätt att på grundval av överenskommelse eller annan förbindelse erhålla eller förvärva aktier eller andelar i ett samfund till ett pris som är lägre än det gängse priset. Begreppet anställningsoption, som ingår i inkomstskattelagen, tolkas på ett brett sätt och den innehåller utöver arrangemang som baserar sig på ett konverteringslån, ett optionslån och en optionsrätt, som nämns i paragrafen, även olika arrangemang med aktiepremier och arrangemang som grundar sig på aktier med begränsad röst rätt.

Aktiearrangemang som anses vara anställningsoptioner enligt 66 § 3 mom. i lagen skiljer sig från en aktieemission på grundval av anställningsförhållande (anställningsemission) som avses i 1 mom. i samma paragraf på så sätt att en förmån som ges en löntagare i form av aktier ska betraktas som anställningsoption när löntagaren kan dra nytta av aktiens värdestegring. Detta är typiskt möjligt när aktiens gängse värde, som har definierats enligt den tidpunkt då incentivsystem inleddes, används som teckningspris, men tiden mellan början av incentivsystemet (tidpunkten för fastställandet av teckningspriset) och slutet på teckningstiden är flera månader lång eller längre än detta.

Skatteförvaltningen har den 17 december 2019 gett ut anvisningar om beskattningen av anställningsoptioner, som på ett brett sätt behandlar frågor i anslutning till beskattningen av anställningsoptioner (VH/6143/00.01.00/2019).

2.2 Definitionen av personalemission

Med en personalemission avses en riktad aktieemission i vilken arbetsgivaren erbjuder sina egna aktier för teckning till sin personal. Teckningspriset på aktier som erbjuds personalen är ofta lägre än aktiens gängse pris. Aktier kan också erbjudas för teckning gratis. Syftet med en personalemission är att engagera och uppmuntra personalen.

Bestämmelser om aktieemissioner finns i aktiebolagslagen (624/2006). Enligt 9 kap. 1 § 1 mom. i den lagen kan bolaget emittera nya aktier eller avyttra egna aktier som det innehar (aktieemission). Enligt 2 mom. kan aktier vid en aktieemission tecknas mot betalning (emission mot vederlag) eller emitteras utan betalning (vederlagsfri emission).

I en riktad aktieemission erbjuds de aktier som bolaget emitterar åt en begränsad grupp för teckning. Enligt aktiebolagslagen är det möjligt att avvika från aktieägarnas företrädesrätt om det från bolagets synvinkel finns vägande ekonomiska skäl för detta. Vid bedömningen av om det finns godtagbara förutsättningar för en riktad emission ska särskilt avseende fästas vid förhållandet mellan teckningspriset per aktie och det gängse priset.

En riktad emission kan också vara vederlagsfri. Förutsättningen för en riktad vederlagsfri emission är att det från bolagets synvinkel och med beaktande av dess samtliga aktieägares intresse föreligger synnerligen vägande ekonomiska skäl för detta. Som sådana synnerligen vägande skäl kan betraktas till exempel olika incitamentssystem i vilka aktier riktas till bolagets ledning eller anställda.

Enligt aktiebolagslagen kan en riktad mission alltså till exempel riktas till bolagets kunder, personal eller bara en del av personalen. Det är kännetecknande för en emission som riktas till personalen att teckningspriset är lägre än aktiernas gängse pris.

2.3 Beskattningen av den förmån som erhållits vid en personalemission i en löntagares inkomstbeskattning

I Finland används ett differentierat inkomstskattesystem. I ett differentierat inkomstskattesystem uppdelas fysiska personers inkomster i två inkomstslag: förvärvsinkomst och kapitalinkomst. Förvärvsinkomster och kapitalinkomster beskattas på olika sätt. Också förvärvsinkomster av olika slag beskattas på olika sätt, vilket beror på olika avdrag som kan göras från inkomsterna. Beskattningen av förvärvsinkomster fastställs enligt en progressiv skatteskala medan inkomstskatten på kapitalinkomst är 30 procent upp till inkomster på 30 000 euro och 34 procent för den del som överskrider 30 000 euro. Kapitalinkomst är avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan inkomst som kan anses ha influtit av egendom. Annan inkomst, till exempel lön och arbetsersättning samt pensions- och ersättningsinkomst är förvärvsinkomst. Om utbetalningen baserar sig på ett anställningsförhållande, är det alltid fråga om lön som beskattas som förvärvsinkomst.

Bestämmelser om beskattningen av personalemissioner finns i 66 § i inkomstskattelagen. Enligt 1 mom. anses en förmån att på grundval av ett anställningsförhållande teckna aktier eller andelar i ett företag till lägre pris än det gängse vara skattepliktig förvärvsinkomst. Förvärvsinkomst som erhålls då aktien tecknas anses vara skillnaden mellan aktiens teckningspris och gängse pris. Om den anställdas teckningspris motsvarar aktiens gängse värde, uppstår det inte skattepliktig förmån för den anställda som tecknar aktierna.

Paragrafen innehåller möjligheten att på vissa förutsättningar teckna aktier i arbetsgivarbolaget utan skattekonsekvenser. Skattepliktig förmån uppstår inte om nedsättningen är högst tio procent och förmånen kan utnyttjas av majoriteten av personalen. Om nedsättningen är större än tio procent, är förmånen skattepliktig till den del nedsättningen på aktiens eller andelens pris överstiger tio procent av aktiens eller andelens gängse pris. Om förmånen inte kan utnyttjas av en majoritet av de anställda, är nedsättningens belopp i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst.

Det har publicerats knappt om rätts- och beskattningspraxis om definitionen av en majoritet av personalen. I beskattningspraxis har anställningsemissioner ansetts uppfylla kriteriet gällande majoriteten av personalen, när mer än hälften av personalen har möjlighet att teckna aktier. Bestämmelsen kan tillämpas även om alla i verkligheten inte använder den erbjudna möjligheten. Det räcker att mer än hälften av personalen har möjlighet att delta i anställningsemissionen. Om emissionen bara har riktats en begränsad personalkrets, till exempel företagens ledning eller vissa nyckelpersoner, är den nedsättning som erhållits i emissionen i sin helhet skattepliktig inkomst. Det kan finnas även andra villkor i anslutning till en anställningsemission än enbart nedsättningen. Det kan till exempel vara fråga om ett minimi- eller maximateckningsbelopp per anställd. Ett annat typiskt sätt är att binda det belopp som var och en anställd kan teckna till lönen. Villkor av detta slag påverkar inte den skattemässiga bedömningen av en anställningsemission, ifall anställningsemissionen alltså uppfyller kriteriet om att den erbjuds hela personalen eller majoriteten av personalen och det är fråga om en aktieemission och inte en anställningsoption enligt 66 § 3 mom. Däremot har det i vissa fall inte godkänts arrangemang i vilka det fastställs olika teckningsvillkor för olika grupper av anställda direkt på basis av antalet aktier.

I beskattningspraxis har det ansetts att tillämpandet av 66 § 1 mom. förutsätter att det i aktieemissionen tecknas nya aktier i bolaget. Det har varit etablerad beskattningspraxis att när bolaget överlämnar till personalen egna aktier som det löst in eller förvärvat till nedsatt pris, tillämpas bestämmelsen om anställningsemission i 66 § 1 mom. inte (se även HFD 1994 B 523, motsvarande tolkning i överlåtelsebeskattning i beslut HFD 2017:39). Beskattningspraxis har inte förändrats även om det enligt den gällande aktiebolagslagen även är möjligt att emittera gamla

aktier i en aktieemission. Om den anställda kan förvärva av bolaget egna aktier som innehas av bolaget till ett lägre pris än det gängse priset, betraktas hela den erhållna nedsättningen som skattepliktig förvärvsinkomst. Om bolaget däremot har fått aktierna genom en vederlagsfri aktieemission som bolaget riktat till sig själv och bolaget erbjuder dem till majoriteten av personalen, är det fråga om en aktieemission på grundval av anställningsförhållande som avses i 66 § 1 mom. Centralskattenämnden gav den 28 februari 2020 ut ett förhandsavgörande (KVL:2020/4) i vilket det var fråga om ett förfarande som är jämförbart med en aktieemission som avses i aktiebolagslagen och i vilket egna aktier som en koncerns moderbolag hade förvärvat på börsen hade erbjudits till alla anställda i koncernen för teckning till ett nedsatt pris. Centralskattenämnden ansåg, med beaktande av ordalydelsen i 66 § 1 mom. i inkomstskattelagen, att den förmån som den skattskyldige fått var, med stöd av bestämmelsen i fråga, skattepliktig till den del som nedsättningen av priset på aktien överskred tio procent av aktiens gängse pris. Sättet på vilket de aktier som den skattskyldige tecknat i ett tidigare skede förvärvats av bolaget ansågs inte ha betydelse i ärendet. Avgörelsen i fråga har inte än vunnit laga kraft.

I vissa situationer kan det vara oklart om man ska tillämpa bestämmelserna om anställningsemission eller anställningsoption. När det är fråga om en aktieemission, äger teckningen typiskt rum inom en kort tid efter beslutet om aktieemissionen. Däremot är det typiskt för anställningsoptioner att teckningen av aktier äger rum vid en viss tidpunkt i framtiden på i förhand överenskomna villkor och överenskommet pris. I beskattningspraxis har ansetts att en aktieemission i en normal situation kan genomföras inom en teckningsperiod på tre månader. Längre teckningstid kan leda till tillämpandet av 66 § 3 mom. i stället för 1 mom.

Skatteförvaltningen har den 5 augusti 2019 utfärdat anvisningar om Beskattning av aktieemission som grundar sig på anställningsförhållande (VH/572/00.01.00/2019), som behandlar skattefrågor i anknytning till personalemissioner på ett brett sätt.

2.4 Värdering av aktie vid en personalemission

I 66 § 2 mom. i inkomstskattelagen finns bestämmelser om värderingen av aktier när aktier tecknas på grundval av anställningsförhållande. Enligt momentet anses det gängse priset på en aktie eller andel noterad på en reglerad marknad vara det genomsnittliga pris som har räknats ut för kalendermånaden före emissionsbeslutet eller ett lägre genomsnittligt pris under den kalendermånad som följer efter den första noteringen av den i aktieemissionen tecknade aktien.

Det finns inga separata bestämmelser om värderingen av ett onoterat bolags aktie. För fastställande av gängse värde ska den skattskyldige i princip alltid ange Skatteförvaltningen det gängse värdet på de aktier som han eller hon fått i en aktieemission på grundval av anställningsförhållande och grunderna för kalkyleringen av det gängse värdet samt det pris som han eller hon eventuellt betalat för aktierna. I brist på annan utredning kan utgångspunkten vid fastställandet av värdet anses vara de värderingsprinciper som har presenterats i Skatteförvaltningens anvisning Värdering av tillgångar i arvs- och gåvobeskattningen (Skatteförvaltningens värderingsanvisning VH/5096/00.01.00/2019). Enligt anvisningen fastställs det gängse värdet av en aktie i ett onoterat bolag i första hand på basis av jämförbara överlåtelse av aktier i samma bolag. För att en överlåtelse ska vara jämförbar, förutsätts det att jämförelseöverlåtelsen har skett nära den tidpunkt då skattskyldigheten har uppstått och att överlåtelsens parter är oberoende av varandra i en fri marknadssituation. Användning av jämförelseöverlåtelse vid värdering av aktiens eller bolagsandelens gängse värde kräver förutom överensstämmelse med marknaden och den tidsmässiga närheten även att andra omständigheter som inverkar på gängse värde beaktas. Om gängse värde inte kan fastställas enligt jämförelseöverlåtelse, kan aktiens gängse värde enligt Skatteförvaltningens anvisning fastställas på basis av företagets substansvärde och avkastningsvärde.

RP 73/2020 rd

Enligt anvisningen kalkyleras bolagets substansvärde på basis av bolagets tillgångar vid den tidpunkt som skattskyldigheten uppstår. Substansvärdet fås genom att avdra bolagets skulder från bolagets tillgångar. Företagets tillgångar och skulder värderas i princip enligt balansräkningen för den räkenskapsperiod som senast avslutats före skattskyldighetens början. Om företagets egendom har förändrats väsentligt mellan bokslutstidpunkten och skattskyldighetens början ska den balansräkningen som valts som grund korrigeras att motsvara förmögenhetssituationen vid skattskyldighetens början.

Vid kalkyleringen av avkastningsvärdet används vanligen resultaten enligt resultaträkningar för de tre senaste räkenskapsperioderna som kalkylerats enligt bokföringslagen (1336/1997). Av de resultat som tagits med i beräkningen uträknas medeltalet, som kapitaliseras enligt 15 procents räntesats. Såsom räntesats kan av motiverade skäl tillämpas en ränta som är lägre än 15 procent (låg risk) eller högre än 15 procent (mycket stor risk).

Om medeltalet av ett företags årsresultat blir ett negativt tal, anses avkastningsvärdet vara noll.

Företagets gängse värde fastställs på basis av avkastningsvärdet och substansvärdet i allmänhet på följande sätt:

- Om avkastningsvärdet är större än substansvärdet, är gängse värde lika med medeltalet av avkastningsvärdet och substansvärdet.
- Om substansvärdet är större än eller lika stort som avkastningsvärdet, är gängse värde lika med bolagets substansvärde.

Enligt anvisningen ska man likväl, då företagets värde fastställs, alltid vid värderingen av företaget beakta både företagets verksamhet och den situation i vilken företaget befinner sig. Såsom resultat av värderingen kan man från fall till fall antingen lägga större vikt vid substansvärdet eller avkastningsvärdet då man fastställer företagets gängse värde. Det är alltså alltid fråga om bedömning från fall till fall.

Om ett noterat aktiebolag som är föremålet för värderingen är ett moderbolag i en koncern beräknas dess avkastnings- och substansvärde i regel på grundval av koncernbokslutet.

Aktiens gängse värde fås, då företagets gängse värde divideras med antalet aktier i bolaget. Såsom aktiernas antal används antalet av bolagets utelöpande aktier vid den tidpunkt då skattskyldigheten uppstod.

Utmaningarna i anknytning till värderingen

Det är en utmanande uppgift att fastställa det gängse värdet av ett noterat bolag, eftersom det ofta inte finns tillgång till jämförbara överlåtelse. I motsats till aktier noterade på reglerade marknader finns det sällan en sådan marknad för noterade bolags aktier på basis av vilken aktiens gängse värde kunde fastställas. Till exempel till en riskkapitalinvesterares aktieteckning och -förvärv förknippas i synnerhet i början av bolagets livscykel sådana detaljer, villkor och andra avtal på basis av vilka det pris som betalats av investeraren inte direkt i alla situationer kan anses vara jämförbart vid en aktieemission som riktas till bolagets anställda. Till exempel vid delningen av tillgångar har investeraren vanligen företräde, vilket gör att grundarna och de anställda får sina andelar i sista hand. Även till aktier som tecknas av de anställda förknippas typiskt bland annat överlåtelsebegränsningar och andra eventuella villkor vars iakttagande vid fastställandet av aktiens gängse värde förutsätter prövning från fall till fall. Enligt Skatteförvaltningens värderingsanvisningar beaktas de villkor och skyldigheter gällande överlåtelse av aktier

RP 73/2020 rd

om vilka det har överenskommit mellan aktieägarna genom delaägaravtal eller annars enligt deras verkliga natur, antingen vid värderingen av aktien eller på annat sätt (till exempel HFD: 2016:18, HFD: 2016:104 och HFD: 2018:129).

2.5 Arbetsgivarens och arbetstagarens betalningar vid en personalemission

Den försäkrades sjukförsäkringspremie

Enligt 18 kap. 5 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) är en person som är försäkrad i Finland skyldig att betala den försäkrades sjukförsäkringspremie, som består av dagpenningsoch sjukvårdspremien. Dagpenningsskatten bestäms utifrån den försäkrades skattepliktiga löneinkomst och arbetsinkomst och sjukvårdspremien utifrån den försäkrades inkomst som beskattas vid kommunalbeskattningen (18 kap. 14 § 1 mom. och 18 kap. 15 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen).

Löneinkomst som är grunden för sjukförsäkringens dagpenningsskatt är lön enligt 11 kap. 3 § 1 och 2 mom. i sjukförsäkringslagen. Som sådan lön anses bland annat lön som är underkastad förskottsinnehållning, som avses i 13 § i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996).

I 11 kap. 3 § 3 mom. i sjukförsäkringslagen föreskrivs om vissa poster som dock inte betraktas som sådan lön som utgör grunden för dagpenningsskatten. Enligt 3 punkten i nämnda bestämmelse betraktas som lön inte en förmån som innefattar rätten att på grundval av ett anställningsförhållande teckna aktier eller andelar i en sammanslutning till ett lägre pris än det verkliga priset, om förmånen kan utnyttjas av en majoritet av de anställda.

Detta innebär att det i regel inte betalas någon dagpenningsskatt på en förmån som erhållits i en anställningsemission som avses i 66 § 1 mom. i inkomstskattelagen. För en förmån som erhållits vid en anställningsemission tas ut bara den försäkrades sjukvårdspremie, som fastställs som förhöjd (18 kap. 14 § 1 mom. och 18 kap. 20 § i sjukförsäkringslagen). Sjukvårdspremien fastställs som förhöjd bland annat för sådan inkomst på vilken ingen dagpenningsskatt betalas. Om förmånen från anställningsemissionen inte kan användas av majoriteten av personalen, tas dagpenningsskatten emellertid ut.

Den försäkrades sjukvårdsavgift ingår i skattekortets förskottsinnehållningsprocent. Källskatteprocenten för den begränsat skattskyldiga innehåller inte sjukvårdspremien.

Arbetsgivares sjukförsäkringsavgift

Enligt 4 § 1 mom. i lagen om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift (2016/771) är arbetsgivaren skyldig att betala arbetsgivares sjukförsäkringsavgift om en arbetstagare enligt sjukförsäkringslagen är försäkrad i Finland. Arbetsgivaren betalar arbetsgivares sjukförsäkringsavgift på basis av totalbeloppet på de löner som betalas till de anställda. Lön anses bland annat vara lön som är underkastad förskottsinnehållning, som avses i 13 § i lagen om förskottsuppbörd. Som lön betraktas dock inte poster som nämns i 11 kap. 3 § 3 mom. i sjukförsäkringslagen (5 § i lagen om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift).

Därmed betalas arbetsgivares sjukförsäkringsavgift inte på en förmån som uppstått vid en anställningsemission, om förmånen är tillgänglig för majoriteten av personalen. Om förmånen däremot inte är tillgänglig för majoriteten av personalen, ska arbetsgivares sjukförsäkringsavgift betalas.

Arbetstagares och arbetsgivares pensionsförsäkringsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift

För en förmån att på grundval av ett anställningsförhållande teckna aktier eller andelar i en sammanslutning till ett lägre pris än det verkliga priset betalas inte arbetsgivares eller arbetstagares pensionsförsäkringsavgift, om förmånen kan utnyttjas av en majoritet av de anställda (lag om pension för arbetstagare (395/2006), 70 § 3 mom. 3 punkten och 152 § 4 mom.). För en förmån som baserar sig på ett anställningsförhållande betalas inte heller löntagares eller arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringsavgift (lag om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998), 19 § 2 mom. 3 punkten och 19 a § 1 mom.).

2.6 Försäljning av aktie som erhållits i en personalemission

När en löntagare säljer aktier som han eller hon har fått i en anställningsemission, tillämpas normala bestämmelser om beskattningen av överlåtelsevinster. Den överlåtelsevinst som fås av försäljningen av en aktie anses vara skattepliktig kapitalinkomst.

Överlåtelsevinstens belopp beräknas genom att från överlåtelsepriset dras av aktiernas anskaffningsutgift, som är summan av priset på aktierna och det belopp som beskattats som lön. När aktier säljs, ingår den skattefria nedsättning på tio procent som erhållits i samband med teckningen inte i den avdragsgilla anskaffningsutgiften. När överlåtelsevinsten beräknas, kan även den presumtiva anskaffningsutgiften tillämpas.

Om en löntagare säljer aktierna till ett lägre pris än anskaffningsutgiften, uppstår det en överlåtelseförlust. Överlåtelseförlusten avdras i första hand från överlåtelsevinster av egendom, men också av andra kapitalinkomster. Avdraget kan göras under skatteåret och de fem följande åren alltefter det uppstår överlåtelsevinst eller annan kapitalinkomst.

3 Målsättning

Målsättningen med förslaget är att genomföra en lagstiftningsreform gällande det aktierelaterade belöandet av de anställda på onoterade tillväxtföretag. Syftet med en personalemission är att uppmuntra de anställda att äga aktier i bolaget och på det här sättet engagera de anställda till företaget och öka företagets värde. Syftet med den ändring som föreslås i personalemissioner är att främja onoterade bolags möjligheter att engagera sina anställda genom att genomföra en anställningsemission samt klarlägga utmaningarna i anknytning till värderingen av aktien vid anställningsemissioner. Numera anses det finnas utmaningar när det gäller tidpunkten för beskattningen samt värderingen av ett onoterat bolags aktie, i synnerhet i situationer där en riskkapitalinvestering har gjort en investering i företaget. Om det belopp som riskkapitalinvestering har betalat har ansetts vara aktiens gängse värde när den anställda tecknar aktier, har förmånen som beskattas som förvärsinkomst kunnat bli mycket hög. Förmånen betraktas i sin helhet som förvärsinkomst för det skatteår under vilket aktieteckningen äger rum, och då har inkomsten av engångskaraktär kunnat leda till en hög marginalskatteprocent för ifrågavarande år. Typiskt får den anställda i det här skedet inga pengar för aktierna.

Syftet med den föreslagna reformen är att skapa en klar och lättförståelig modell, som erbjuder de anställda en skattemässigt förmånlig möjlighet att vid en personalemission teckna aktier i arbetsgivarbolaget. Det föreslås inga ändringar i beskattningen av anställningsoptioner. Man vill rikta regleringen framför allt till personalemissioner, eftersom personalen i en personalemission uppmuntras att bli aktieägare i arbetsgivarföretaget genom att teckna aktier. Detta innebär att de delägare som grundat företaget och de anställda får en jämlikare ställning än när anställningsoptioner utnyttjas. I en aktieteckning mot vederlag ska den anställda också binda

sina egna pengar till bolaget, och även företagarens risk förknippas med innehavet. En motsvarande företagarrisk ingår inte i anställningsoptioner, eftersom optionshavaren kan låta bli att teckna aktier, om bolagets värde inte har stigit under optionens giltighet.

Syftet är att framför allt rikta bestämmelserna till incitamenten som riktas till bolagets personal. Det är inte meningen att skapa ett skattemässigt förmånligt sätt att på ett mer omfattande sätt arrangera företagens ägarförhållanden. Därför ska förutsättningen vara att förmånen är tillgänglig för majoriteten av personalen. Bestämmelsen ska inte heller tillämpas ifall den andel som den skattskyldige, hans eller hennes familjemedlem eller dessa tillsammans äger direkt eller indirekt överskrider tio procent av bolagets aktier eller en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför. På dessa villkor tryggas även skattebasen. Därtill tryggas skattebasen med förutsättningen att det är fråga om ett bolag som är den skattskyldiges arbetsgivare.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Enligt förslaget ska till inkomstskattelagen fogas en ny 66 a §, i vilken det föreskrivs om beskattningen av personalemissioner i onoterade aktiebolag. Genomförandet av personalemissionen i onoterade bolag ska underlättas genom att i inkomstskattelagen föreskriva om det matematiska värde som baserar sig på bolagets nettoförmögenhet. Ett teckningspris som underskrider värdet ska enligt förslaget bilda en förmån som beskattas som förvärvsinkomst.

Utgångspunkten är att värdet är aktiens matematiska värde som kalkyleras på basis av bolagets senast fastställda bokslut enligt 9 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005). Det matematiska värdet kalkyleras genom att dividera beloppet på bolagets reviderade nettoförmögenhet med antalet utstående aktier. Aktier som har inlösts och annars förvärvats av bolaget ingår inte i kalkylen över det matematiska värdet. Det är inte direkt fråga om det matematiska värdet enligt värderingslagen utan ett slags justerat matematiskt värde som baserar sig på den justerade nettoförmögenheten och på vars kalkylering bestämmelserna i värderingslagen till tillämpliga delar tillämpas.

Avsikten är att så långt som möjligt utnyttja värderingsbestämmelserna i beskattningen, vilket betyder att det är meningen att kalkylera bolagets nettoförmögenhet på det sätt som föreskrivs i 2 kap. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen genom att bolagets skulder dras av från dess tillgångar. Tillgångarna och skulderna ska också värderas i överensstämmelse med bestämmelserna i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen.

Nettoförmögenheten ska kalkyleras på basis av det bokslut som senast fastställts före början av aktieemissionens teckningstid. Med fastställande avses att ett aktiebolags bolagsstämma har godkänt bokslutet. Om det är fråga om ett nytt bolag som inte än har ett fastställt bokslut, ska som aktiens värde betraktas aktiens nominella värde eller vid avsaknad av ett nominellt värde, aktiens bokföringsmässiga motvärde. Om aktien har inget nominellt värde, anses det bokföringsmässiga motvärdet vara aktiekapitalet dividerat med antalet aktier. Det är också möjligt att bolagets aktiekapital är noll.

Eftersom en tämligen lång tid har kunnat löpa mellan räkenskapsperioden enligt det senast fastställda bokslutet och början på aktieemissionens teckningstid, föreslås det att nettoförmögenheten ska justeras när det gäller tillgångar som eventuellt investerats i bolaget och tagits ut ur det. Till nettoförmögenheten ska läggas det belopp som mellan slutet av räkenskapsperioden i fråga och början av aktieemissionens teckningstid har betalats till bolaget vid en aktieemission eller annars som investering i eget kapital och från den avdras den dividend som enligt beslut

ska delas ut för räkenskapsperioden och den investering i eget kapital som enligt beslut ska återbetalas. Om det har skett en fusion eller delning mellan slutet av räkenskapsperioden och aktieemissionens teckningstid, ska detta beaktas till tillämpliga delar enligt 13 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Om aktiebolaget har uppstått till följd av en ändring i verksamhetsformen, ska detta beaktas genom att till tillämpliga delar iakttas 11 § i den lagen. Värdet på ett nytt bolags aktie ska fastställas enligt 10 § i värderingslagen.

Förutsättningen för att bestämmelserna kan tillämpas är att förmånen är tillgänglig för majoriteten av personalen. Förslaget motsvarar förutsättningen i 66 § 1 mom. i inkomstslattelagen. Om förmånen inte är tillgänglig för majoriteten av personalen, ska det fastställas ett verkligt gängse värde för aktien. Då blir skillnaden mellan teckningspriset och det verkliga gängse värdet i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst. Därmed möjliggör de föreslagna bestämmelserna inte förmånliga belöningsystem som enbart är avsedda för företagets ledning eller enskilda nyckelpersoner. Bestämmelsen ska inte tillämpas ifall den andel som den skattskyldige, hans eller hennes familjemedlem eller dessa tillsammans äger direkt eller indirekt överskrider tio procent av bolagets aktier eller en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför. Detta utesluter personer vars ovannämnda innehav eller röstetal överskrider före teckningen. Om gränsen överskrider till följd av aktieemissionen, tillämpas det matematiska värdet på de aktier som inte överskrider den föreskrivna innehavs- eller rösträttsandelen. När det gäller aktier som överskrider gränsen ska beskattningen fastställas enligt 66 § 1 mom. i inkomstskattelagen. Om förutsättningarna enligt 66 § 1 mom. uppfylls, kan nedsättningen på tio procent tillämpas.

Bestämmelserna avses gälla onoterade aktiebolag, som anses vara andra aktiebolag än offentligt noterade aktiebolag enligt definitionen i 33 a § i inkomstskattelagen. Den föreslagna gränsdragningen är därmed i linje med bestämmelserna om dividendbeskattningen i inkomstskattelagen. Ett system som omfattar alla onoterade bolag är klart som system, och det uppstår inga problem vid dess tillämpning. På beskattningen av personalemissionen på andra än onoterade aktiebolag ska alltså tillämpas bestämmelserna i 66 § 1 och 2 mom. i inkomstskattelagen.

Det föreslås att bestämmelserna bara ska gälla i situationer där arbetstagaren tecknar aktier i ett bolag som är hans eller hennes arbetsgivare. Bestämmelserna ska alltså till exempel inte tillämpas i en situation där koncernens moderbolag erbjuder sin personal för teckning aktier i sitt dotterbolag eller om dotterbolagets anställda erbjuder moderbolagets aktier för teckning. Genom detta tryggas skattebasen på så sätt att regleringen inte möjliggör riktandet av förmånen enbart till vissa aktörer genom att utnyttja koncernstrukturen. Därtill förutsätts det att bolaget bedriver näringsverksamhet enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968, *näringskattelagen*), är införd i förskottsuppbördsregistret samt som regelbunden arbetsgivare i Skatteförvaltningens arbetsgivarregister. Syftet med dessa förutsättningar är att rikta regleringen till företag som bedriver näringsverksamhet och betalar lön regelbundet och som inte har några väsentliga försummelser i anknytning till betalningen av skatter, bokföringsskyldigheten, anmälnings- eller anteckningsskyldigheten gällande beskattningen eller andra beskattningsskyldigheter.

I den föreslagna ändringen är det inte fråga om fastställandet av det gängse värdet av aktier i ett onoterat aktiebolag i lagstiftningen. Användningen av det matematiska värde som har fastställts i den nya bestämmelsen som värdet på ett onoterat bolag ska enbart gälla i personalemissioner och bara då de i bestämmelsen fastställda förutsättningarna uppfylls. I alla andra situationer i vilka det på grundval av ett anställningsförhållande tecknas aktier, ska värdet på aktien i ett onoterat bolag i beskattningen fastställas enligt principen för verkligt gängse värde.

RP 73/2020 rd

I beskattnings- och rättspraxis har det ansetts att en aktieteckning till ett nedsatt pris kan leda till en gåva som avses i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940), ifall syftet att ge en gåva ligger bakom möjligheten att teckna till ett nedsatt pris. Om till exempel avsikten att genomföra en generationsväxling ligger bakom möjligheten att teckna aktier till ett nedsatt pris, kan orsaken till nedsättningen vanligen anses vara givandet av gåva. Till exempel i en situation där föräldrarna i samband med en aktieemission avstod från sina teckningsrättigheter så att barnen fick teckna alla aktier, ansågs barnen ha fått dem av bägge föräldrarna i form av rätten att teckna aktier som en gåva som avses i lagen om skatt på arv och gåva (HFD 28.7.1987 handling 2859). Den nu föreslagna ändringen avses inte ändra nuvarande beskattnings- och rättspraxis vid bedömningen av dessa situationer eller fastställandet att ett gängse värde för en aktie.

Det är meningen att uttryckligen rikta regleringen till incitament som är avsedda för bolagets personal och inte skapa ett skattemässigt förmånligt sätt att på ett mer omfattande sätt arrangera företagets ägarförhållanden. 28 § i den gällande lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) innehåller en allmän bestämmelse om kringgående av skatt, enligt vilken det vid beskattningen ska förfaras som om den riktiga formen hade använts i saken, om ett förhållande eller en åtgärd har givits sådan rättslig form som inte motsvarar sakens egentliga natur eller syftemål.

Den föreslagna ändringen ska i synnerhet gälla personalemissioner, och inga ändringar föreslås i beskattningen eller begrepp av anställningsoptioner enligt 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen. Med anställningsoption avses en på ett anställningsförhållande baserad rätt att på grundval av överenskommelse eller annan förbindelse erhålla eller förvärva aktier eller andelar i ett samfund till ett pris som är lägre än det gängse priset. Som förmånens värde anses aktiens eller andelens gängse värde vid den tidpunkt när anställningsoptionen används, minskat med det sammanlagda pris som den skattskyldige har betalt för aktien eller andelen och anställningsoptionen. Den nu föreslagna värderingen ska alltså inte användas som värdet på aktien i ett onoterat bolag, om teckningen baserar sig på en anställningsoption som avses i 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen.

Den föreslagna ändringen kan även tillämpas i situationer i vilka den skattskyldige tecknar aktier i ett utländskt bolag med motsvarande juridisk form som är hans eller hennes arbetsgivare. Det utländska bolaget ska ha sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med vilken det har överenskommit om tillräckligt informationsutbyte mellan myndigheter i skatteärenden och informationsutbytet förverkligas i praktiken. Den utländska sammanslutningen ska uppfylla motsvarande förutsättningar som ett inhemskt företag. Den skattskyldige ska ange den skattepliktiga förmånen enligt 7 § i lagen om beskattningsförfarande och förete utredning om uppfyllandet av de föreskrivna förutsättningarna samt grunderna för beräkning av aktiens värde.

I en personalemission ska på försäljningen av en tecknad aktie tillämpas gällande bestämmelser om överlåtelsevinst. Den överlåtelsevinst som fås från försäljningen av aktier är skattepliktig kapitalinkomst.

Överlåtelsevinstens belopp beräknas genom att från överlåtelsepriset dras av aktiernas anskaffningsutgift, som är teckningspriset på aktierna. I anskaffningsutgiften ska även ingå det belopp som eventuellt beskattats som lön, dvs. skillnaden mellan det matematiska värdet och teckningspriset. Skillnaden mellan det verkliga gängse värdet och det matematiska värdet ska inte ingå i anskaffningsutgiften. Detta innebär att den förmån som erhållits på grund av det förmånliga teckningspriset, dvs. skillnaden mellan det gängse värdet och teckningspriset, ska beskattas som kapitalinkomst när aktier säljs. När överlåtelsevinsten beräknas, kan även den presumtiva anskaffningsutgiften tillämpas.

4.1.1 Förhållandet mellan den föreslagna ändringen och EU:s bestämmelser om statligt stöd

Definitionen av statligt stöd

Enligt unionsrätten är statligt stöd för företagsverksamhet i princip förbjudet. Om detta förskrivs i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF, artikel 107.1). Enligt nämnda artikel är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna, om inte annat föreskrivs i fördragen. Kommissionen har den 19 juli 2016 gett ut ett tillkännagivande (EUT 2016/C 262/01) om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I tillkännagivandet klargörs de olika beståndsdelar som utgör begreppet statligt stöd: existensen av ett företag, att åtgärden kan tillskrivas staten, dess finansiering genom statliga medel, beviljandet av en fördel, åtgärdens selektivitet och dess eventuella inverkan på konkurrens och handel mellan medlemsstaterna. EU:s bestämmelser om statligt stöd tillämpas, om alla kännetecken för statligt stöd uppfylls.

Sådan fördel som avses i artikel 107.1 i FEUF är vilken som helst ekonomisk fördel som företaget inte kunde ha fått i sedvanliga marknadsomständigheter, dvs. utan en åtgärd som vidtagits av staten. Det är alltid fråga om en fördel när företagets ekonomiska situation förbättras till följd av en sådan åtgärd av staten vars villkor avviker från sedvanliga marknadsvillkor. För att bedöma detta ska företagets ekonomiska ställning efter den vidtagna åtgärden jämföras med dess ekonomiska ställning hade åtgärden inte vidtagits. Fördelen kan överföras till andra företag utöver de företag till vilka statliga medel direkt överfördes (så kallad indirekt fördel). Åtgärden kan också utgöra både direkt fördel för det mottagande företaget och indirekt fördel till andra företag, till exempel företag som är verksamma på senare nivåer. Den direkta mottagaren kan vara antingen ett företag eller en fysisk person eller en juridisk person som inte bedriver någon som helst ekonomisk verksamhet.

I den planerade åtgärden ska det matematiska värdet av ett onoterat bolag fastställa huruvida det uppstår skattepliktig förvärvsinkomst för de anställda eller inte. Det är inte fråga om fastställande av aktiens gängse värde utan schablonmässigt fastställande av ett värde under vilket arbetsgivarens teckningspris inte kan sjunka utan förvärvsinkomstskonsekvenser. Förutsättningen är att fördelen kan utnyttjas av en majoritet av personalen. Därtill ska bolaget vara infört i förskottsutbudsregistret, bedriva näringsverksamhet och fungera som arbetsgivare som regelbundet betalar lön. Bestämmelsen ska inte tillämpas om bolagets tillgångar i huvudsak består av övriga tillgångar som avses i näringskattelagen, kalkylerat på basis av det senast fastställda bokslutet. Bestämmelsen ska tillämpas när det tecknas aktier i ett onoterat aktiebolag. Bolaget ska ha sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med vilken det har överenskommit om tillräckligt informationsutbyte mellan myndigheter i skatteärenden och informationsutbytet förverkligas i praktiken. Åtgärden bildar en skattefördel jämfört med nuläget i sådana situationer där det i bestämmelsen nämnda matematiska värdet underskrider aktiens gängse värde med över tio procent. Värdet på fördelen varierar från fall till fall, eftersom det matematiska värdet och aktiens gängse värde alltid fastställs per företag.

Den skattefördel som uppstår till följd av åtgärden gäller de anställda som är fysiska personer. Fysiska personer omfattas inte av begreppet företag enligt tillämpningsområdet för artikel 107 i FEUF, vilket innebär att artikel 107.1 inte kan tillämpas på de anställda. Därför kanaliseras det inte offentliga medel direkt till företag och därmed är det inte fråga om en direkt fördel för företag som avses i definitionen av statligt stöd. Om den fördel som fås i en personalemission är tillgänglig till majoriteten av personalen, tas arbetsgivarens socialskyddsavgift inte heller för

närvarande ut på fördelen som beskattas som förvärvsinkomst, vilket betyder att direkt stöd inte heller kanaliseras till företag genom lägre socialskyddsavgifter. Därmed blir den eventuella fördelen för företag högst indirekt fördel.

Allmän åtgärd – bedömning av selektiviteten

Enligt tillkännagivandet hör rent allmänna åtgärder som inte bara gynnar vissa företag eller vissa branscher inte till tillämpningsområdet för artikel 107.1 i FEUF. Då är det inte fråga om en selektiv åtgärd.

Åtgärdernas selektivitet bedöms vanligen genom en trestegsanalys. Först ska referenssystemet identifieras. Därefter bedöms det om en viss åtgärd utgör ett undantag från det systemet, dvs. görs det åtskillnad mellan ekonomiska aktörer som, mot bakgrund av systemets egentliga mål, är i en jämförbar situation i faktiskt och rättsligt hänseende. Om den berörda åtgärden inte utgör ett undantag från referenssystemet är den inte selektiv och hör därmed inte till tillämpningsområdet för artikel 107.1 i FEUF. Om åtgärden utgör ett undantag från referenssystemet, ska det i det tredje steget av analysen fastställas om undantaget dock kan motiveras av referenssystemets art eller allmänna systematik. Om en åtgärd som är selektiv i princip kan motiveras av systemets art eller allmänna systematik anses den inte vara selektiv och faller således utanför tillämpningsområdet för artikel 107.1 i fördraget.

Den föreslagna åtgärden riktar sig till personalemissioner som genomförs av ett onoterat aktiebolag inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med vilken det har överenskommit om tillräckligt informationsutbyte mellan myndigheter i skatteärenden och informationsutbytet förverkligas i praktiken. Med onoterade aktiebolag avses andra än offentligt noterade aktiebolag.

Åtgärdens selektivitet bedöms i förhållande till det tillämpliga referenssystemet. Här anses referenssystemet vara den allmänna strukturen av det finska inkomstskattesystemet, i vilket onoterade aktiebolag och offentligt noterade aktiebolag i många situationer behandlas som separata helheter. Därtill finns det privaträttslig reglering om aktieemissioner i aktiebolagslagen. Den gällande lagstiftningen möjliggör inte heller nu ett motsvarande sätt att engagera personalen till exempel för personbolag eller näringsidkare eller yrkesutövare, vilket beror på deras juridiska form.

Regleringsramen för offentligt noterade aktiebolag och onoterade aktiebolag avviker på många sätt från varandra i Finland, och i många situationer behandlas dessa bolag som egna helheter. Offentligt noterade aktiebolags aktier är offentligt föremål för handel, vilket betyder att de omfattas av annorlunda skyldigheter och annan regleringsram. Den faktiska och rättsliga ställningen är därmed annorlunda. Till exempel beskattningen av dividendinkomster beror på det om dividenden kommer från ett offentligt noterat bolag eller ett onoterat bolag. Man började tillämpa specialbestämmelser på dividender från onoterade aktiebolag när det övergicks till diversifierad inkomstskatt. Även den dividendskattereform som genomfördes 2005 bevarade skillnaderna i dividendbeskattningen. Det finns också skillnader i överlåtelsebeskattningen beroende på om föremålet för överlåtelsen är en aktie i ett onoterat bolag eller ett offentligt noterat bolag.

I dividendbeskattningen är 85 procent av den dividend som en fysisk person får från ett offentligt noterat bolag kapitalinkomst och 15 procent skattefri inkomst. Å andra sidan är 25 procent av dividenden från andra än offentligt noterade bolag skattepliktig kapitalinkomst och 75 procent skattefri inkomst upp till det belopp som motsvarar den årliga avkastningen på åtta procent

beräknad på aktiens matematiska värde under skatteåret, som avses i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Till den del den skattskyldige har fått sådana här dividender till ett belopp som överskrider 150 000 euro, är 85 procent av dividenderna kapitalinkomst och 15 procent skattefri inkomst. Av den del som överskrider den ovan avsedda årliga avkastningen är 75 procent av dividenden förvärvsinkomst och 25 procent skattefri inkomst.

Överlåtelseskatten är i Finland en skatt som ska betalas på överlåtelse av en bostadsaktie, annat värdepapper eller fastighet mot vederlag. Den skattskyldige i överlåtelsebeskattningen är mottagaren, dvs. köparen. Med stöd av specialbestämmelsen i 15 a § i lagen om överlåtelseskatt (931/1996) ska överlåtelseskatt dock inte betalas på värdepapperstransaktioner som görs via en börs. Det finns ingen motsvarande bestämmelse om onoterade bolag, vilket betyder att överlåtelseskatt ska betalas på överlåtelse av deras aktier.

Även den civilrättsliga regleringsramen är annorlunda för offentligt noterade bolag och onoterade bolag. Eftersom en aktie i ett offentligt noterat bolag är offentligt föremål för handel, omfattas sådana bolag av särskild informationsskyldighet som bland annat baserar sig på värdepappersmarknadslagen, förordningen om marknadsmissbruk samt marknadsplatsens reglemente. Informationsskyldigheten gäller bland annat den information som emittenten offentliggör fortlöpande och regelbundet samt offentliggörande av insiderinformation. Motsvarande informationsskyldighet gäller inte onoterade bolag. Även aktiebolagslagen innehåller särskilda bestämmelser om offentligt noterade bolag gällande bland annat tillhandahållande av handlingar och en styrelseledamots jäv.

Tillämpandet av EU-bestämmelserna om statligt stöd förutsätter att alla kriterier för statligt stöd uppfylls för att det ska vara fråga om statligt stöd som avses i artikel 107.1 i FEUF. I den nu föreslagna ändringen är det med beaktande av det finska skattesystemets struktur fråga om en allmän åtgärd som enligt det tillämpliga referenssystemet riktas till alla företag med samma rättsliga och faktiska situation. Den föreslagna åtgärden utgör inte ett sådant undantag från referenssystemet att åtgärden på basis av detta kunde betraktas som selektiv. Eftersom fördelens selektivitet, som utgör ett kriterium, inte uppfylls, blir EU-bestämmelserna om statligt stöd inte tillämpliga.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna reformen betyder att när det är fråga om onoterade aktiebolag, i stället för gängse värde fastställer ett matematiskt värde som baserar sig på bolagets nettoförmögenhet när det i en personalemission anses uppstå sådan fördel för den anställda som beskattas som förvärvsinkomst. Om den anställdas teckningspris motsvarar aktiens matematiska värde som har fastställs i bestämmelsen eller är högre än detta, uppstår det för den anställda ingen skattepliktig förmån som beskattas som förvärvsinkomst. Om teckningspriset är lägre än det matematiska värdet, anses skillnaden mellan teckningspriset och det matematiska värdet vara skattepliktig förvärvsinkomst. På försäljningen av aktier ska tillämpas bestämmelserna om överlåtelsevinstbeskattningen i inkomstskattelagen. När aktier säljs, ska som anskaffningsutgift betraktas aktiernas teckningspris, i vilket fall den förmån som erhållits på grund av det förmånliga teckningspriset, dvs. skillnaden mellan det gängse priset och teckningspriset, ska beskattas som kapitalinkomst när aktier säljs. I beskattningen av överlåtelsevinsten är det också möjligt att använda den presumtiva anskaffningsutgiften i stället för den verkliga anskaffningsutgiften.

Den skattepliktig förmån som uppstått vid personalemissioner har inte före 2019 anmälts till Skatteförvaltningen som separat post. Därför har det inte funnits heltäckande information om

RP 73/2020 rd

antalet personalemissioner, beloppen i euro eller beloppet på skattepliktig förmån. Från 2019 har den skattepliktiga förmån som uppstått vid personalemissioner anmälts till inkomstregistret. År 2019 anmäldes det till inkomstregistret skattepliktig inkomst på basis av personalemission för sammanlagt 4,2 miljoner euro. Av detta är onoterade bolags andel cirka 2,7 miljoner euro och skatteintäktseffekten cirka 1,3 miljoner euro. Det finns dock inte tillgång till information om huruvida den skattepliktiga förmånen har uppstått vid personalemissioner som har varit tillgängliga för majoriteten av personalen eller om det är fråga om emissioner som har riktats till en mer begränsad grupp. Det är sannolikt att personalemissioner som är tillgängliga för majoriteten av personalen till följd av den föreslagna ändringen oftare än nu genomförs på så sätt att det inte kommer att uppstå någon skattepliktig förvärvsinkomst. Detta kommer att sänka skatteintäkterna, men det är inte möjligt att utarbeta någon exakt bedömning i euro.

Anställningsoptioner har varit ett vanligt sätt att genomföra ett aktierelaterat incitamentssystem, och uppgifter om dem har separat anmälts till Skatteförvaltningen. Tabellen nedan presenterar den beskattningsbara förvärvsinkomst som under åren 2016—2018 samlats in på basis av anställningsoptioner. I denna siffra ingår också aktiepremier till den del det har varit fråga om ett arrangemang som enligt 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen betraktas som anställningsoption. Inkomsterna anges i miljoner euro.

	2016	2017	2018
Offentligt noterade	66	109	84
Andra	119	211	119
Sammanlagt	185	320	203

Skatteintäkter som samlas in på basis av anställningsoptioner varierar från år till år, och variationerna kan även vara stora. Allt som allt var anställningsoptionernas inverkan på skatteintäkter 2017 sammanlagt cirka 162 miljoner euro. Av detta var statens andel 98 miljoner, kommunernas 59 miljoner, församlingarnas två miljoner och Folkpensionsanstaltens tre miljoner euro.

Den föreslagna ändringen kan uppskattas ha konsekvenser för det sätt på vilket onoterade aktiebolag genomför sina aktierelaterade incitamentssystem. Det är sannolikt att användningen av anställningsoptioner minskar något och personalemissioner ökar. Detta innebär att skatteintäkterna på basis av anställningsoptioner kommer att minska. Det är sannolikt att övergången från användningen av anställningsoptioner till ett incitamentssystem som baserar sig på personalemissioner genomförs stegvis, och då realiserar också minskningen av skatteintäkter stegvis under de kommande åren. Förutsättningen att förmånen ska vara tillgänglig för majoriteten av personalen begränsar dock användbarheten av den nya regleringen, vilket innebär att anställningsoptioner alltså kommer att användas i många situationer.

Den föreslagna ändringen uppskattas sänka intäkterna för förvärvsinkomstskatten under aktiernas teckningsår. Om det antas att förvärvsinkomster som samlas in på basis av anställningsoptioner sjunker med 25 procent under en period på tre år, kan den skatteintäktssänkande effekten vara 19 miljoner euro på årsnivå och realiserar enligt tabellen nedan. Kalkylen baserar sig på genomsnittet av de skatteintäkter som under åren 2016—2018 samlats in på basis av anställningsoptioner.

RP 73/2020 rd

	2020	2021	2022	2023
Staten	0	-4	-8	-12
Kommuner	0	-2	-5	-7
Församlingar	0	0	0	0
Folkpensionsanstalten	0	0	0	0
Sammanlagt	0	-6	-13	-19

I enlighet med regeringsprogrammet kompenseras ändringen i kommunernas skatteinkomster till nettobelopp. Ändringen i skatteinkomster kompenseras genom statsandelssystemet.

Det finns betydande osäkerhetsmoment förknippade med konsekvensbedömningarna, eftersom konsekvenserna beror på företagens och deras arbetstagares beteende. Därför är det svårt att ange någon noggrann bedömning i euro om den föreslagna ändringens negativa effekt på skatteintäkter.

När aktier säljs, är deras anskaffningsutgift i många situationer lägre än den nuvarande, vilket gör att det kan uppstå mera skattepliktig överlåtelsevinst under det år aktierna säljs. Den föreslagna ändringen ökar därmed kapitalsskatteintäkterna under aktiernas försäljningsår. Ökningen av kapitalsskatteintäkterna bedöms minska den föreslagna ändringens uppskattade negativa effekt på skatteintäkterna. Det är dock inte möjligt att bedöma ökningen av kapitalsskatteintäkterna i euro, efter konsekvenserna är beroende av ett stort antal faktorer. Försäljningen av aktier beskattas som överlåtelsevinst det året då överlåtelsen sker. Därför går det inte att uppskatta kapitalsskatteintäkterna för enskilda skatteår. Kapitalsskatteintäkterna beror i väsentlig grad på hur aktiens värde har utvecklats efter teckningen. Beloppet på överlåtelsevinsten kommer därmed att variera betydligt i olika situationer, och det är också möjligt att det i stället uppstår överlåtelseförlust när aktierna säljs. Överlåtelseförlusten avdras enligt 50 § i inkomstskattelagen från överlåtelsevinster men också av andra kapitalinkomster under skatteåret och de fem därpå följande åren. Om den skattskyldige har flyttat utomlands innan aktierna säljs, beskattas försäljningen av aktierna i regel i det land i vilket den skattskyldige är bosatt i enlighet med skatteavtalen, vilket betyder att Finland inte har beskattningsrätt till den eventuella försäljningsvinsten.

Det är fråga om lagstiftning av nytt slag, och det finns skäl att följa dess konsekvenser och riktande efter ikraftträdandet.

Konsekvenser för företag

Syftet med en personalemission är att engagera och uppmuntra personalen. I synnerhet på tillväxtföretag i ett tidigt skede är det typiskt att försöka engagera personalen med aktierelaterade incitamentssystem. Innehav och möjligheten till värdestegring i anknytning till det är ofta det incitament som används för att få personalen att engagera sig i företaget och stå ut med utmaningarna under utvecklingsskedet. Även etablerade företag använder aktierelaterade incitamentssystem. Den föreslagna reformen avses gälla alla onoterade aktiebolag som är införda i förskottsuppbörsregistret, som bedriver näringsverksamhet och som fungera som arbetsgivare som regelbundet betalar lön. Den föreslagna schablonmässiga värderingen av aktien förbättrar beskattningens förutsägbarhet när ett onoterat aktiebolag genomför en personalemission, eftersom den slopar osäkerheter kring värderingen av aktien i synnerhet i situationer i vilka en riskkapitalinvestering har gjort en investering i ett startup- eller tillväxtföretag. Därför gör reformen en personalemission ett attraktivare sätt att engagera och uppmuntra personalen på onoterade aktiebolag.

Förhållandet mellan det matematiska värde som baserar sig på nettoförmögenheten och aktiens verkliga gängse värde varierar från fall till fall. Det värde som baserar sig på nettoförmögenheten är ofta lägre än aktiens gängse värde, och i många situationer kan skillnaden vara betydande. Skillnaden kan vara stor i synnerhet på sådana startup- och tillväxtföretag vars värdering redan har blivit hög jämfört med nyckeltalen. Skillnaden kan även vara stor på redan etablerade företag som gör ett bra resultat och vars verksamhet inte förutsätter stora investeringar. Det samma gäller situationer i vilka det har gjorts en jämförbar överlåtelse med aktien och överlåtelsepriset har varit klart högre än det matematiska värdet. Å andra sidan kan det matematiska värdet ligga nära det gängse värdet i sådana situationer där aktiens gängse värde fastställs enbart på basis av substansvärdet eller då det finns sådana villkor förknippade med aktierna som ska iaktas vid värderingen. Aktiens gängse värde i beskattningen kan fastställas enligt enbart substansvärdet när substansvärdet är större än aktiens avkastningsvärde och det finns inga jämförelseöverlåtelser.

Bestämmelserna i inkomstskattelagen ålägger inte bolaget att erbjuda aktier till det matematiska värdet. Bolaget fastställer alltid självt till vilket teckningspris det erbjuder aktier till sin personal med beaktande av aktiebolagens bestämmelser om genomförandet av en aktieemission.

Förutsättningen ska vara att förmånen är tillgänglig för majoriteten av personalen. Den föreslagna regleringen ger därmed ett företag ingen möjlighet att emittera aktier till det matematiska värdet enbart till ledningen eller vissa nyckelpersoner, till exempel. Kravet på majoriteten av personalen blir lättare att uppfylla på små än på större företag.

Den föreslagna ändringen har sannolikt konsekvenser för den form i vilken onoterade aktiebolag genomför sina aktierelaterade incitamentssystem. Det är sannolikt att personalemissioner används oftare än nu och att användningen av anställningsoptioner minskar.

Ändringen har inga konsekvenser för incitamentssystem som används av andra bolag.

Den rapporteringsskyldighet av genomförda personalemissioner som fogas till lagen om beskattningsförfarande blir en ny informationsskyldighet för företag. Detta kommer att öka den administrativa bördan något.

Konsekvenser för arbetstagarnas ställning

Arbetstagarnas förvärvsinkomstskattekonsekvenser vid teckningstidpunkten beror på det teckningspris som har ställts för personalen, men även som högst ska som beskattningsbar förvärvsinkomst betraktas skillnaden mellan teckningspriset och det i bestämmelsen fastställda matematiska värdet. Den fördel som erhållits med anledning av det förmånliga teckningspriset beskattas som kapitalinkomst när aktier säljs, om det uppstår en vinst. Åtgärden bildar en skattefördel jämfört med nuläget i sådana situationer där det i bestämmelsen definierade matematiska värdet underskrider aktiens gängse värde med mer än tio procent. Mycket ofta är det därmed fråga om en möjlighet att delta i en personalemission på ett skattemässigt förmånligt sätt.

Den föreslagna reformen kommer möjligen att öka antalet arbetsgivare som ordnar personalemissioner. Om så sker, har allt flera arbetstagare möjlighet att delta i en personalemission.

Schablonmässig värdering skapar förutsägbarhet i beskattningen av personalemissioner, vilket gör det lättare för personalen att fatta beslut om deltagandet. Ingen är tvungen att delta i en personalemission, och kravet på majoriteten av personalen förutsätter inte att majoriteten ska delta i emissionen. Det räcker att majoriteten har möjlighet att delta.

Utänför regleringen ligger de skattskyldiga vars innehav eller rösträtt överskrider den tröskel för innehav eller rösträtt som föreslås.

Jämfört med anställningsoptioner gör användningen av en personalemission för att engagera och uppmuntra personalen att de anställda och de delägare som grundat företaget får en jämlikare ställning, eftersom de anställda blir delägare i företaget när aktieteckningen har skett. Efter en personalemission har de anställda rätt att få dividendintäkter från företaget och utöva sin rösträtt vid bolagsstämman. Optionshavare har inga motsvarande rättigheter. I en personalemission mot vederlag ska arbetstagaren binda sina egna medel till företaget, och därmed bär han eller hon också företagarens risk i anslutning till aktieinnehavet. En motsvarande företagarrisk ingår inte i anställningsoptioner, eftersom optionshavaren kan låta bli att teckna aktier, om bolagets värde inte har stigit under optionens giltighet.

Konsekvenser för myndigheterna

Det är fråga om ett nytt element i beskattningen av förvärvsinkomster, vilket betyder att bland annat handledningen och rådgivningen kommer att innebära nytt arbete för Skatteförvaltningen. I den föreslagna reformen är värderingen av aktien i ett onoterat aktiebolag dock schablonmässigt och baserar sig så långt som möjligt på kalkyleringsprinciper som redan används i beskattningen. Därför bedöms den ändring som föreslås i inkomstskattelagen inte i betydande grad öka Skatteförvaltningens administrativa börda.

Den rapporteringsskyldighet som fogas till lagen om beskattningsförfarande påverkar Skatteförvaltningens informationssystem, vilket ger upphov till informationssystemskostnader på uppskattningsvis 200 000 euro för Skatteförvaltningen. Dessa ska täckas inom ramen för de nuvarande anslagen.

Konsekvenser för inkomstfördelningen

På basis av materialet om anställningsoptioner och aktieemissioner hör de personer som fått förvärvsinkomster från dessa till de högsta inkomstdecilerna. Det finns dock inget sådant material tillgängligt som bara omfattar personer som fått inkomster på basis av incitamentssystem som är avsedda för majoriteten av personalen. Den nu föreslagna reformen riktar sig till incitamentssystem som kan användas av majoriteten av personalen. Dessutom ingår det i förslaget en begränsning som ansluter sig till innehavet eller rösträtten. Eftersom konsekvenserna i varje fall riktar sig till personer som förvärvsarbetar, ökar den föreslagna reformen de tillgängliga inkomsterna av personer som hör till de högre inkomstdecilerna. Den föreslagna ändringen uppskattas öka inkomstskillnaderna. Effekten bedöms vara liten.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Det finns flera olika slags aktierelaterade incitamentssystem och även skattereformen gällande dem kan genomföras på olika sätt. Nedan har beskrivits behandlade alternativa sätt att genomföra en skattereform vars avsikt är att engagera och uppmuntra personalen.

Lagstiftning som tagits i bruk i Sverige

Sverige tog i början av 2018 i bruk lagstiftning om anställningsoptioner, på basis av vilken en anställningsoption varken varken beskattas då optionsrätten erhålls eller då den används. Beskattningen realiserar först då den anställda säljer de aktier som han eller hon har tecknat på

basis av optionerna, och vinsten beskattas som kapitalinkomst. Syftet med systemet är att erbjuda nya småföretag bättre möjligheter än nu att anställa och engagera nyckelpersoner till företaget.

Den nya optionsmodellen i Sverige har riktats till små startupföretag. Med anledning av detta finns det flera kriterier för arbetsgivaren, arbetstagaren och optionerna i anslutning till tillämpningen. Eftersom regleringen bara har riktats till vissa företag, förutsätter EU-bestämmelserna om statligt stöd detaljerad definition av stödet. Det är fråga om rätt komplicerad reglering, om vilken det föreskrivs i 11 a kap. i den svenska inkomstskattelagen (1999:1229). Kapitlet i fråga innehåller 18 paragrafer.

För att lagstiftningen ska vara tillämplig, ska följande villkor uppfyllas vid tidpunkten för beviljandet av optioner. Företagets omsättning ska vara högst 80 miljoner kronor eller balansslut högst 80 miljoner kronor. Företagets genomsnittliga antal anställda enligt bokföringsbestämmelser ska vara under 50 under det skatteår som avslutas senast före början av optionsprogrammet. Företaget ska vara ett onoterat aktiebolag, dvs. företagets aktier får inte vara noterade på börsen eller annan marknadsplats. Mer än 25 procent av företagets aktier eller röster får inte ägas av offentliga sammanslutningar. Företaget ska ha varit verksamt i under tio år, och det får inte bedriva verksamhet i bank-, finans- eller försäkringsbranschen eller sälja tjänster i anknytning till juridik, bokföring eller revision.

Arbetstagaren ska ha arbetat på företaget i minst tre års tid, dvs. den tid då optionerna samlats in. Arbetstagarens arbetstid ska under denna period vara minst 30 timmar i veckan i genomsnitt och den genomsnittliga månadslönen minst 22 208 kronor. Optionerna kan lösas in tidigast inom tre och senast inom tio år. Optionstagaren med sin närmaste krets får inte direkt eller indirekt kontrollera över fem procent av aktierna eller rösträtten.

Värdet på optionstagarens anställningsoptioner får inte överskrida tre miljoner kronor. Därtill får anställningsoptionernas totalvärde inte överskrida 75 miljoner kronor.

Införandet av motsvarande lagstiftning utreddes också i Finland. Det ansågs dock inte vara motiverat att lagstiftning av denna typ, som är komplicerad och mycket detaljerad och där den fördel som erhållits på grundval av anställningsförhållandet helt ska beskattas som kapitalinkomst, tas i bruk i Finland. I Sverige har bestämmelserna lett till tillämpningsproblem, och i samarbetsavtalet bakom regeringsprogrammet nämns att bestämmelserna om anställningsoptioner ska förbättras och utvidgas så att bestämmelserna blir internationellt sett konkurrenskraftiga.

Separat lättnad i beskattningen av aktiepremier och anställningsoptioner

Under beredningen har också separata lättnader eller ändringar i periodiseringen av beskattningen av aktiepremier och anställningsoptioner tagits upp. Om det ingick en överlåtelsebe- gränsning i aktiepremier, kunde aktiepremiens skattepliktiga andel sänkas till exempel med ett procentuellt avdrag som står i förhållande till längden av överlåtelseförbudet av aktien. Alternativt kunde beskattningen flyttas till den tidpunkt då överlåtelseförbudet slutar att gälla.

Även den skattepliktiga förvärvsinkomst som föranleds av en anställningsoption kunde sänkas med ett procentuellt avdrag som står i förhållande till tiden då optionen samlas in. Ett annat alternativ kunde vara att sänka anställningsoptionernas beskattning så att optionsintäkter som samlats in under flera års tid kalkylmässigt uppdelas mellan flera år.

I dessa alternativ beskattas den inkomst som erhållits på basis av aktiepremier och anställningsoptioner alltså i princip som förvärvsinkomst, vilket överensstämmer med den grundläggande

strukturen för vårt skattesystem. En separat lättnad minskar visserligen det belopp som beskattas som förvärvsinkomst, och denna andel beskattas sedan som kapitalinkomst när aktierna säljs, om det uppstår vinst från försäljningen av aktierna. Till den här delen blir konsekvenserna av samma typ som i den föreslagna lösningen som baserar sig på personalemissioner. De ekonomiska konsekvenserna av en modell som baserar sig på en lättnad av den skattepliktiga förvärvsinkomsten är lättare att bedöma. Lösningar av detta slag slopar dock inte utmaningarna i anknytning till fastställandet av ett gängse värde för ett onoterat aktiebolags aktie, vilket sannolikt påverkar bestämmelsernas användbarhet. I synnerhet på startup- och tillväxtföretag förekommer det utmaningar vid värderingen av aktiens gängse värde i situationer där en arbetstagare tecknar aktier.

Avdrag och undantag av olika slag vid periodiseringen av inkomster gör också skattesystemet mer komplicerat, de kan vara svåra att gestalta som helhet och administrativt sett utmanande från såväl den skattskyldiges som myndighetens synvinkel. Statens revisionsverk har i sin revisionsberättelse (Verolainsäädännön selkeys, Tuloverolain muutokset 2006—2017, Dnr 113/52/2017) bland annat fäst uppmärksamhet vid beskattningens effektivitetsprincip samt bestämmelsernas klarhet och enkelhet.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Utöver Sverige har det i olika andra stater tagits i bruk specialbestämmelser av olika slag gällande aktierelaterade incitamentssystem. Det är typiskt för regleringen att den riktas till små och nya startupföretag och att förmånen beskattas som kapitalinkomst först när aktierna säljs. På många håll är det fråga om mycket detaljerad och noga avgränsad reglering. Nedan behandlas den gällande regleringen i vissa länder.

Danmark

I regel beskattas den fördel som fås från anställningsoptioner och andra aktierelaterade incitamentssystem som förvärvsinkomst i Danmark.

I Danmark finns dock i bruk ett skattestöd som innebär att arbetstagaren på vissa villkor kan skjuta upp beskattningen av aktier eller optioner som han eller hon fått till deras försäljning. Då sker beskattningen enligt bestämmelserna om överlåtelsevinst vid försäljningstidpunkten. Tillämpandet av bestämmelserna förutsätter att arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om och samtycker till beskattningen enligt nämnda lagstiftning. Den fördel som på detta sätt beviljas får dock inte överskrida tio procent av arbetstagarens årliga lön. Om fördelen erbjuds åt mer än 80 procent av företagets anställda, får den inte överskrida 20 procent av årslönen. Aktierna får inte bilda en separat aktieserie. I beskattning enligt denna modell får arbetsgivaren inte avdra ersättningen i sin egen beskattning.

I Danmark finns på gång en ändring enligt vilken förmånen som baserar sig på ovannämnda bestämmelser på små startupföretag kunde uppgå till 50 procent av arbetstagarens årslön.

Storbritannien

I Storbritannien finns i bruk fyra olika program som ger skattefördel när det gäller aktierelaterade incitamentssystem. Programmen är Share Incentive Plan (SIPs), Save As You Earn (SAYE), Company Share Option Plan (CSOP) och Enterprise Management Incentives (EMIs).

Share Incentive Plans (SIPs)

Share Incentive plan är ett program som ska erbjudas hela personalen. Om en arbetstagare har deltagit i programmet och håller aktierna i fem år enligt programmet, betalas det inte förvärvsinkomstskatt på fördelen. Man behöver inte heller betala skatt på överlåtelsevinsten om aktierna hålls i programmet tills de säljs. Om aktierna tas ut ur programmet och säljs först senare, beskattas värdestegringen som överlåtelsevinst.

I programmet kan man få aktier gratis för 3 600 pund årligen. Aktier kan också köpas för sammanlagt 1 800 pund per år, i vilket fall arbetsgivaren kan ge två aktier gratis per varje köpt aktie.

Save As You Earn (SAYE)

Det är fråga om ett program som baserar sig på sparande i vilket man kan spara en del av lönen, dock högst 500 pund per månad. Efter att spartiden har avslutats (tre eller fem år) kan arbetstagaren köpa aktier till ett pris som är 25 procent lägre än det gängse värdet vid den tid då sparandet inleddes. Räntorna på besparingarna är skattefria och ingen förvärvsinkomstskatt betalas på skillnaden mellan teckningspriset och det gängse värdet.

Company Share Option Plan (CSOP)

I programmet kan arbetsgivaren på vissa villkor erbjuda arbetstagaren anställningsoptioner utan några förvärvsinkomstskattekonsekvenser. Förutsättningen är att teckningspriset vid beviljandet av optionerna inte får underskrida aktiernas gängse värde. Optionerna får användas tidigast tre och senast tio år från deras erhållande. Optionernas värde för en enskild arbetstagare får inte överskrida 30 000 pund. När aktierna säljs, beskattas den eventuella vinsten som överlåtelsevinst.

Enterprise Management Incentives (EMIs)

Det här är ett program som är riktat till mindre företag och i vilket man på vissa villkor kan erbjuda anställningsoptioner utan några förvärvsinkomstskattekonsekvenser. Programmet liknar den modell som har tagits i bruk i Sverige, men förutsättningarna för tillämpningen av bestämmelserna avviker till vissa delar från varandra. Antalet anställda ska bland annat vara under 250 och företagets tillgångar får inte överskrida 30 miljoner pund. Också vissa branscher är uteslutna.

Teckningspriset ska minst motsvara aktiernas gängse värde vid beviljandet av optionerna. När aktierna säljs, beskattas den eventuella vinsten som överlåtelsevinst.

Irland

I Irland finns ett optionsprogram för mindre företag. KEEP (Key Employee Engagement Program), i vilket inkomsten på basis av optionerna på vissa villkor inte beskattas som förvärvsinkomst. Även i Irland innehåller lagstiftningen flera villkor för såväl företag som arbetstagare. Antalet anställda ska bland annat vara under 250 och företagets balansomslutning får inte överskrida 43 miljoner euro. Optionernas sammanlagda värde får inte överskrida tre miljoner euro, och vissa branscher har stängts utanför tillämpningsområdet. Arbetstagaren ska bland annat arbeta heltid och innehavet i bolaget ska ligga under 15 procent.

Om förutsättningarna för regleringen uppfylls, beskattas den fördel som erhållits på basis av optionerna inte som förvärvsinkomst. När aktierna säljs, beskattas den eventuella vinsten som överlåtelsevinst.

USA

I USA används ett optionsprogram som heter Incentive Stock Option (ISO). I ISO-optioner realiseras beskattningen inte i det skedet då aktier tecknas med optioner utan först när dessa aktier säljs. Då sker beskattningen enligt bestämmelser om överlåtelsevinst. Andra optioner beskattas enligt förvärvsinkomstbeskattningen när optionerna används. Optionen ska uppfylla detaljerade förutsättningar för att den ska kunna anses vara en ISO-option som får en skattefördel.

Arbetsgivaren kan ge en arbetstagare ISO-optioner värt högst 100 000 dollar årligen, och optionerna ska användas inom tio år från deras beviljande.

Även om beskattningen flyttas till försäljningstidpunkten, är det möjligt att man ska betala en skatt som kallas Alternative Minimum Tax för optionerna när aktier tecknas.

6 Remissvar

Utkastet till proposition sändes på remiss under perioden 5.3—9.4.2020. Följande instanser lämnade utlåtanden: Akava ry, Finlands näringsliv rf, Finnish Business Angels Network ry, Centralhandelskammaren, Neogames Finland ry, Pääomasijoittajat ry, Börstiftelsen, Startup-säätiö sr, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Advokatförbund r.f., Finlands Kommunförbund rf, Suomen Veroasiantuntijat ry, Företagarna i Finland rf, Teknologiiindustriin rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Skatteförvaltningen, Skattebetalarnas Centralförbund rf, professor Juha Lindgren, professor Pekka Nykänen och biträdande professor Tomi Viitala.

Om utkastet till proposition lämnades 20 utlåtanden. Över utlåtandena har utarbetats ett sammandrag av remissvaren, som kan hittas på statsrådets projektsidor (<http://valtioneuvosto.fi/hankkeet>) med textsökning VM004:00/2020.

I synnerhet i den respons som erhöles från näringslivet ansågs den nya lagstiftningen och dess genomförande enligt den planerade tidtabellen vara viktigt. Med tanke på genomförandet av propositionens syften ansågs det dock finnas problem gällande definitionen av en majoritet av personalen. Därtill ansågs det vara problematiskt att förmånen inte ska gälla situationer i vilka det tecknas aktier i ett bolag som hör till samma koncern som arbetsgivarbolaget.

I några utlåtande ansågs det inte vara motiverat att genomföra den föreslagna lagstiftningen. Förslaget ansågs öka möjligheterna till skatteplanering och vara problematiskt med tanke på det diversifierade inkomstskattesystemet. Det föreslogs att förutsättningarna för att bestämmelserna kan tillämpas ska stramas åt.

Förslaget ansågs också öka skillnaderna mellan beskattningen för onoterade och noterade bolag, vilket inte nödvändigtvis ansågs vara som en ändamålsenlig utvecklingsriktning.

Begränsningen av tillämpningsområdet enbart till bolag inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ansågs eventuellt vara problematiskt med tanke på den fria rörligheten av kapital.

På basis av remissvaren har tillämpningsområdet för den föreslagna lagstiftningen utvidgats att även omfatta situationer i vilka det tecknas aktier i ett bolag som har sin hemort i en stat utanför

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det med staten i fråga har överenskommit om tillräckligt utbyte av information mellan myndigheterna i skatteärenden och om informationsutbytet förverkligas i praktiken. På det här sättet kan man se till att lagstiftningen inte strider mot principen om fri rörlighet.

Efter remissbehandlingen har den föreslagna 66 a § i inkomstskattelagen bearbetats så att de aktier som tecknas i en aktieemission kan vara antingen nya aktier eller egna aktier som innehas av bolaget. Detta motsvarar bestämmelserna i aktiebolagslagen om genomförandet av en aktieemission. När det gäller en personalemission anses det inte finnas motiveringar till att avvika från aktiebolagslagens bestämmelser om aktieemission. Därtill har bestämmelsen bearbetats på så sätt att bestämmelsen inte ska omfatta medlemmarna i ett bolags styrelse eller förvaltningsråd, om personen i fråga inte arbetar på företaget och får lön för sitt arbete. Verkställande direktören ska höra till bestämmelsens tillämpningsområde enligt den tolkning som allmänt tillämpas i beskattningen.

Till bestämmelsen har även fogats förutsättningen om att bolagets tillgångar i huvudsak ska bestå av andra tillgångar än sådan som avses i 12 a § i näringskattelagen, kalkylerat på basis av det senast fastställda bokslutet. Syftet med detta är att rikta bestämmelserna till bolag som idkar näringsverksamhet och vars tillgångar också i huvudsak består av sådana tillgångar som betjänar näringsverksamhet.

Efter remissbehandlingen har det till den föreslagna 66 a § i inkomstskattelagen även fogats ett nytt 4 mom., som avses klarlägga förhållandet mellan den föreslagna 66 a § och 66 §.

Därtill har motiveringarna till förslaget specificeras till många delar, i synnerhet när det gäller definitionen av kravet på en majoritet av personalen. När det gäller lagens ikraftträdande har det specificerats att lagen ska tillämpas på personalemissioner då beslutet om dem har fattats efter att lagen har trätt i kraft.

Till propositionen har även fogats ett avsnitt om verkställighet och uppföljning av de föreslagna ändringarna. Det är fråga om skattlagstiftningen av nytt slag, och det finns osäkerhetsmoment i anslutning till bedömningen av dess konsekvenser och riktande. Därför finns det skäl att följa med den föreslagna lagstiftningens konsekvenser och riktande efter ikraftträdandet.

Det föreslås inte att lagstiftningen ska utvidgas till situationer i vilka det tecknas aktier i ett bolag som hör till samma koncern som arbetsgivarbolaget. Genom detta tryggas skattebasen på så sätt att regleringen inte möjliggör riktandet av förmånen enbart till vissa aktörer genom att utnyttja koncernstrukturen. Begränsningen uppskattas inte heller begränsa möjligheterna av i synnerhet tillväxtföretag i ett tidigt skede, dvs. startup-företag, att engagera och uppmuntra sin personal, eftersom det typiskt är fråga om företag som bara funnits till under några års tid och som alltså ägs av företagets grundare och eventuella utomstående investerare.

7 Specialmotivering

7.1 Inkomstskattelag

66 a §. Aktieemission på grundval av anställningsförhållande i annat än offentligt noterat aktiebolag. Enligt 1 mom. i paragrafen när skattskyldiga i en aktieemission tecknar aktier i ett annat aktiebolag än ett offentligt aktiebolag som avses i 33 a § och som är deras arbetsgivare, uppstår det skattepliktigt förvärvsinkomst till den del teckningspriset underskrider ett matematiskt värde kalkylerat för bolagets aktier enligt det senast fastställda bokslutet i enlighet med 9 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen.

RP 73/2020 rd

Förutsättningen är att bolaget ska vara den skattskyldiges arbetsgivare. Med detta avses det bolag med vilket den skattskyldige har ingått ett anställningsförhållande. Avvikande från 66 § 1 mom. i lagen kan bestämmelsen inte tillämpas i situationer i vilka ett aktiebolag till exempel ordar en personalemission för de anställda på sitt dotterbolag. I etablerad skattepraxis jämföras en löntagare med ett anställningsförhållande även med bolagets verkställande direktör samt styrelsemedlem och medlem i förvaltningsrådet. Även vid tillämpande av den nu föreslagna bestämmelsen ska bolagets verkställande direktör jämföras med en löntagare med anställningsförhållande. När det gäller styrelsemedlem eller medlem av förvaltningsrådet föreslås det att bestämmelsen inte ska tillämpas på dem, om personen inte arbetar på bolaget och får av det sådan lön som avses i 13 § 1 mom.1 punkten i lagen om förskottsuppbörd. Det är inte ändamålsenligt att rikta den föreslagna regleringen till personer som enbart agerar som styrelsemedlemmar eller medlemmar av förvaltningsrådet på bolaget.

Arbetsgivarbolaget ska vid aktiens teckningstidpunkt vara ett annat aktiebolag än ett offentligt noterat aktiebolag. Med ett offentligt noterat aktiebolag anses ett offentligt noterat bolag, såsom det definieras i 33 a § i lagen, vilket innebär att den föreslagna begränsningen är i linje med bestämmelserna om dividendintäkternas beskattning. Enligt 33 a § i lagen är ett offentligt noterat bolag ett bolag vars aktier är föremål för

- 1) handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument (748/2012),
- 2) handel på en annan reglerad och myndighetsövervakad marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
- 3) handel på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument, under förutsättning att aktien har tagits upp till handel på bolagets ansökan eller med dess samtycke.

Den nettoförmögenhet som avses i bestämmelsen ska kalkyleras på basis av bolagets senast fastställda bokslut. Med det senast fastställda bokslutet avses det bokslut som bolagsstämman har fastställt innan personalemissionens teckningstid inleds. Om bolagets räkenskapsperiod till exempel avslutas den 31 december 2020 och personalemissionens teckningstid inleds i början av 2021 innan bolagsstämman har fastställt bokslutet, räknas nettoförmögenheten enligt den räkenskapsperiod som avslutades den 31 december 2019. Om teckningstiden till exempel inleddes i juli, då bolagsstämman redan har fastställt bokslutet, räknas nettoförmögenheten enligt den räkenskapsperiod som avslutades den 31 december 2020.

Nettoförmögenhet ska kalkyleras på det sätt som föreskrivs i 2 kap. i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Tillgångar är bolagets anläggnings-, omsättnings-, investerings- och finansieringstillgångar samt andra sådana tillgångar och sådana utgifter med lång verkningstid som har förmögenhetsvärde. Som tillgångar anses inte latent skattefordringar enligt 5 kap. 18 § i bokföringslagen. Som skuld anses de poster som tas upp bland balansräkningens passiva under främmande kapital. Som skuld anses även kapitallån då de till sin ekonomiska karaktär är främmande kapital. Som skuld anses inte latent skatteskulder enligt 5 kap. 18 § i bokföringslagen.

Vid kalkyleringen av nettoförmögenheten värderas tillgångarna och skulderna enligt bestämmelserna i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Som värdet av till exempel anläggningstillgångarna och sådana utgifter med lång verkningstid som har förmögenhetsvärde anses den del som inte avskrivits vid inkomstbeskattningen vid skatteårets utgång. En fastighet, byggnad eller konstruktion som hör till andra tillgångar än omsättnings- eller investeringsstillgångarna värderas till jämförelsevärdet för det år som föregick skatteåret, om detta värde är större än den icke-avskrivna delen av anskaffningsutgiften. Offentligt noterade värdepapper och

RP 73/2020 rd

placeringsfondandelar som hör till andra tillgångar än omsättnings- eller investeringstillgångarna samt aktier i offentligt onoterade bolag värderas till deras sammanlagda jämförelsevärde för det år som föregick skatteåret, om detta värde är större än summan av den icke-avskrivna delen av anskaffningsutgiften för dem. Det matematiska värdet fås genom att dividera nettoförnögenheten i fråga med antalet utstående aktier i bolaget.

Om teckningspriset är lägre än det matematiska värdet, anses skillnaden mellan teckningspriset och det matematiska värdet vara skattepliktig förvärvsinkomst. Om det är fråga om gratis emission, anses ett värde som motsvarar det matematiska värdet som skattepliktig förvärvsinkomst. Om den anställdas teckningspris motsvarar aktiens matematiska värde som avses i bestämmelsen eller är högre än detta, uppstår det ingen skattepliktig förmån för den anställda.

Förutsättningen ska vara att förmånen är tillgänglig för majoriteten av personalen. Förutsättningen om majoriteten av personalen motsvarar bestämmelsen i 66 § 1 mom. och den ska tolkas på motsvarande sätt. När majoriteten av personalen kalkyleras, ska man emellertid inte ta i beaktande de personer som före början av teckningstiden blir utanför regleringen på grund av begräsningarna gällande innehav eller rösträtt. Man ska inte heller ta i beaktande medlemmar av styrelsen eller förvaltningsrådet, som avses ligga utanför regleringen. Begreppet en majoritet av personalen har inte närmare specificerats i 66 § 1 mom. eller dess förarbete. Det finns också knappt om rätts- och beskattningspraxis om definitionen av en majoritet av personalen. I beskattningspraxis har personalemissioner ansetts uppfylla kriteriet om majoriteten av personalen, när mer än hälften av personalen har möjlighet att teckna aktier. Bestämmelsen förutsätter inte att alla i verkligheten använder den erbjudna möjligheten. Det räcker att mer än hälften av personalen har möjlighet att delta i emissionen.

I en emission som har riktats till personalen är det fråga om att belöna och engagera de anställda genom att dela ut rätten till innehav i bolaget till de anställda. Då har bolag olika intressen om det hur mycket och på vilka villkor innehavet delas ut. På grund av detta förknippas det ofta även andra villkor med en personalemission än enbart nedsättningen. Det kan till exempel vara fråga om ett minsta eller högsta teckningsbelopp i anslutning till emissionen, eller det belopp som var och en arbetstagare får teckna kan till exempel bindas till lönebeloppet. Med tanke på naturen av en personalemission och syftet med bestämmelsen förutsätter uppfyllandet av kravet på en majoritet av personalen inte att alla de som är berättigade till emissionen ska kunna teckna ett lika stort antal aktier i emissionen. Därmed kan förmånen anses vara tillgänglig för en majoritet av personalen även om olika anställda fick teckna olika antal aktier. Väsentligt är att villkoren ska vara objektiva och på samma sätt fastställda för alla de personer som är berättigade till emissionen. I beskattningspraxis har det ansetts att fördelen ska anses vara tillgänglig för majoriteten av personalen till exempel när de anställda kan teckna aktier till ett belopp som högst motsvarar deras bruttolön. Bruttolönen ska dock inte vara det enda sättet att fastställa rätten att teckna aktier. I synnerhet på tillväxtföretag i ett tidigt skede är bruttolönerna inte alltid ett ändamålsenligt sätt att fastställa antalet aktier. Därför kunde även andra saker ligga som grund, till exempel faktorer som allmänt påverkar bruttolönens belopp.

Syftet med förslaget är att uttryckligen gynna personalemissionen med bred bas. Därför är det inte meningen att tillämpa bestämmelsen på personalemissioner vars egentliga syfte är att enbart belöna bolagets ledning eller en enskild nyckelperson. När begreppet en majoritet av personalen bedöms, är det därmed inte meningen att vid tillämpandet av bestämmelsen till exempel ge sådan betydelse åt naturen av ledningens verksamhet att man på basis av detta kunde motivera ett större antal aktier för ledningen än för den övriga personalen.

Det som ska vara väsentligt vid bedömningen är att det är fråga om en aktieemission och inte en anställningsoption enligt 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen, emissionen har i verkligheten

riktats till en majoritet av personalen, majoriteten har också i praktiken möjlighet att delta i emissionen och emissionsvillkoren är objektiva och har fastställs på jämlika villkor för alla som är berättigade till emissionen. Ingens andel kan till exempel bara vara nominell. Om det i en emission fastställs olika teckningspriser, kan förmånen anses vara tillgänglig för en majoritet av personalen till den del som priset är det samma för majoriteten av personalen.

När det är fråga om en aktieemission, äger teckningen typiskt rum inom en kort tid efter beslutet om aktieemissionen. På motsvarande sätt som i nuvarande beskattningspraxis ska det anses att en aktieemission i en normal situation kan genomföras inom en teckningsperiod på tre månader. En längre teckningsperiod kan innebära att det är fråga om anställningsoptioner, i vilket fall beskattningen fastställs enligt 66 § 3 mom. De aktier som tecknas i en aktieemission kan vara antingen nya aktier eller egna aktier som innehas av bolaget. Detta motsvarar bestämmelserna om genomförandet av en aktieemission i aktiebolagslagen samt centralskattenämndens avgörande KVL:2020/4. Det anses inte vara motiverat att avvika från aktiebolagslagens bestämmelser om aktieemissioner när det gäller personalemissioner. Kravet på nya aktier leder till exempel till en extra administrativ börda i situationer i vilka bolaget innehar egna aktier. När det gäller överlåtelsebeskattningen finns det dock skäl att påpeka att överlåtelseskatt ska enligt högsta förvaltningsdomstolens beslut 2017:39 erläggas, när det i en aktieemission tecknas andra aktier som innehas av bolaget än aktier som bolaget fått vid en aktieemission som det har riktat till sig självt.

Bestämmelsen ska inte tillämpas ifall den andel som den skattskyldige, hans eller hennes familjemedlem eller dessa tillsammans äger direkt eller indirekt överskrider tio procent av bolagets aktier eller en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför. Överskridandet av innehavs- eller rösträttsandeln ska tolkas på samma sätt som det har föreskrivits om delägarlån i 53 a § i inkomstskattelagen. I inkomstskattelagen betraktas make och minderåriga barn som familjemedlemmar. Ett barn är minderårigt om han eller hon inte har fyllt 17 år före ingången av skatteåret. Med direkt innehav jämställs indirekt innehav. Det är fråga om indirekt innehav om den skattskyldige, hans eller hennes familjemedlem eller dessa tillsammans äger aktier vars andel av aktierna eller röstetalet via andra bolag är minst tio procent.

Om den skattskyldiges aktie- eller rösträttsandel överskrider den föreskrivna gränsen innan teckningstiden inleds, är bestämmelsen inte alls tillämplig på ifrågavarande persons aktieteckning. Dessa personer beaktas inte heller när majoriteten av personalen kalkyleras. Om aktie- eller rösträttsandel ligger under den föreskrivna gränsen innan teckningstiden inleds, men uppfylls till följd av emissionen, ska det matematiska värdet tillämpas på de aktier som inte överskrider gränserna. När det gäller aktier som överskrider gränsen, ska deras beskattning fastställas enligt 66 § 1 mom. i inkomstskattelagen. Om förutsättningarna enligt 66 § 1 mom. uppfylls, kan nedsättningen på tio procent tillämpas.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om vissa justeringsposter som ska beaktas när nettoförmögenheten i enlighet med 1 mom. kalkyleras. Till nettotillgångarna ska läggas det belopp som mellan slutet av räkenskapsperioden i fråga och början av aktieemissionens teckningstid har betalats till bolaget vid en aktieemission eller annars som investering i eget kapital och från dem avdras den dividend som enligt beslut ska delas ut för räkenskapsperioden och den investering i eget kapital som enligt beslut ska återbetalas. Detta innebär att till exempel en riskkapitalinvesterares investering i bolaget kommer att beaktas som en post som ökar nettotillgångarna och den dividend som enligt beslut ska delas ut som en post som minskar nettoförmögenheten.

Om det har skett en fusion eller delning mellan slutet av räkenskapsperioden och början av aktieemissionens teckningstid, ska nettoförmögenheten justeras genom att till tillämpliga delar följa bestämmelserna i 13 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. När det är

fråga om fusion, kalkyleras nettotillgångarna av det mottagande bolaget och i en kombinationsfusion det nya bolag som uppstår genom att räkna ihop nettoförmögenheterna av det mottagande bolaget och de bolag som ska fusioneras med det enligt det senast fastställda bokslutet. Aktiernas matematiska värde fås genom att dividera nettoförmögenheten i fråga med antalet utstående aktier i det mottagande bolaget eller det nya bolag som har uppstått. Om det under den ovan nämnda perioden har skett en delning, riktas det av den nettoförmögenhet som kalkylerats på basis av det delade bolagets senast fastställda bokslut till det mottagande bolaget den del av nettoförmögenheten som motsvarar delen som har överförts till det mottagande bolaget. Aktiernas matematiska värde fås genom att dividera nettoförmögenheten i fråga med antalet utstående aktier i det mottagande bolaget. På motsvarande sätt ska från nettoförmögenheten av det bolag som delvis delas avdras den del som har överförts till det mottagande bolaget i en delvis delning.

Om det är fråga om ett nytt bolag som inte än har ett fastställt bokslut, ska som aktiens värde betraktas aktiens nominella värde eller vid avsaknad av ett nominellt värde, aktiens bokföringsmässiga motvärde. Om aktien har inget nominellt värde, anses det bokföringsmässiga motvärdet vara aktiekapitalet dividerat med antalet aktier. Om ett aktiebolag har uppstått till följd av en ändring i verksamhetsformen, ska aktiens matematiska värde kalkyleras genom att till tillämpliga delar iakttas 11 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Då ska bolagets nettoförmögenhet kalkyleras på basis av det senast fastställda bokslutet för den verksamhet som ska överföras. Om bara en del av tillgångarna och skulderna har överförts till aktiebolaget, när bolagsformen ändras, beaktas vid kalkyleringen av nettoförmögenheten bara de skulder och tillgångar som har överförts.

Även ändringarna i utestående aktier mellan slutet av räkenskapsperioden och början på aktieemissionens teckningstid ska tas i beaktande. Den nettoförmögenhet som avses i bestämmelsen ska divideras med antalet utstående aktier vid ingången av aktieemissionens teckningstid.

I 3 mom. ska föreskrivas om vissa förutsättningar som arbetsgivarföretaget ska uppfylla. Enligt 1 punkten i momentet ska det bolag vars aktier tecknas ha sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en sådan stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med vilken det har överenskommit om informationsutbyte mellan myndigheter i skatteärenden och informationsutbytet förverkligas i praktiken. Staterna utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska vara motsvarande som de stater som avses i 3 § 2 mom. 2 punkten i lagen om beskattning av delägare i utländska bassamfund. Enligt 2 punkten i momentet ska det bolag vars aktier tecknas vid tidpunkten för aktieteckningen bedriva näringsverksamhet enligt näringskattelagen. Enligt 3 punkten ska bolagets tillgångar i huvudsak bestå av andra tillgångar än sådan som avses i 12 a § i näringskattelagen, kalkylerat på basis av det senast fastställda bokslutet. Med detta avses över hälften av bolagets tillgångar. Tillgångar ska värderas enligt lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Sådana tillgångar som avses i 12 a § i näringskattelagen är tillgångar som hör till bolagets verksamhet och som inte ska hänföras till näringsverksamhetens finansierings-, omsättnings-, investerings- eller anläggningstillgångar. Regleringen ska alltså genom denna förutsättning riktas till bolag som idkar näringsverksamhet och vars tillgångar också i huvudsak består av tillgångar som betjänar näringsverksamheten. Enligt 4 punkten ska bolaget vara en arbetsgivare som regelbundet betalar lön, som avses i 31 § 2 mom. i lagen om förskottsuppbörd, och vara införd i förskottsuppbördsregistret, som avses i 25 § i lagen om förskottsuppbörd. Ett företag anses vara en arbetsgivare som regelbundet betalar lön, om det varaktigt betalar lön till minst två löntagare eller samtidigt till minst sex löntagare, även om deras anställningsförhållanden var tidsbundna och avsedda att vara kortvariga.

Det utländska bolaget, aktieemissionen och aktieteckningen ska uppfylla motsvarande krav som i inhemska personalemissioner. Den skattskyldige ska förete utredning om att förutsättningarna

enligt 66 a § uppfylls. I praktiken kunde detta betyda att bolaget utfärdar ett intyg över att förutsättningarna uppfylls när det gäller bolaget, aktieemissionen och aktietecknaren samt en utredning om aktiens matematiska värde som avses i 66 a § och baserar sig på bokslutshandlingar. Utredningen om att bolaget inte har försummelser i samband med skattebetalning och skattebetalningsskyldigheter som avses i 26 § i lagen om förskottsuppbörd ska den skattskyldige presentera genom att lämna ett intyg som har utfärdats av skattemyndigheten i bolagets hemstat. Den skattskyldige kunde även förete utredning om att bolaget i staten i fråga har införts i ett register som motsvarar förskottsuppbördsregistret. Ett register i en annan stat kunde anses motsvara förskottsuppbördsregistret i Finland, om förutsättningarna för införande i och avlägsnande ur registret i fråga i huvuddrag är likadana som i Finland.

I paragrafens 4 mom. ska föreskrivas att ifall förutsättningarna enligt 66 a § inte uppfylls eller ifall det värde för aktien som beräknas enligt paragrafen överskrider 90 procent av aktiens gängse värde, fastställs personalemissionens beskattning enligt 66 § 1 mom. Sådana situationer är till exempel fall där aktier i dotterbolaget erbjuds för teckning till moderbolagets personal eller aktier i moderbolaget till dotterbolagets personal. Det samma ska gälla situationer i vilka det bolag som genomför aktieemissionen inte bedriver näringsverksamhet enligt näringskattelagen, bolagets tillgångar består i huvudsak av övriga tillgångar som avses i 12 a § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, kalkylerat på basis av det senast fastställda bokslutet, bolaget är inte en arbetsgivare som regelbundet betalar lön på det sätt som avses i den föreslagna paragrafen eller inte är införd i förskottsuppbördsregistret. Även om förutsättningarna uppfylldes, men det värde som beräknas enligt 66 a § överskrider 90 procent av aktiens gängse värde, leder 66 § 1 mom. till ett förmånligare resultat. Därför är det motiverat att beskattningen i dessa situationer inte stramas åt. Bestämmelsen ska inte tillämpas om aktieteckningen baserar sig på en sådan anställningsoption som avses i 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen. Beskattningen av anställningsoptioner ska alltså fastställas enligt 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen.

7.2 Lag om beskattningsförfarande

17 §. Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter. I paragrafens nya 16 mom. ska föreskrivas om informationsskyldigheten av ett bolag som genomför en aktieemission som avses i 66 a § i inkomstskattelagen. Ett bolag som genomför en aktieemission ska lämna Skatteförvaltningen för skattekontrollen behövliga uppgifter om aktieemissionen och om de anställda som deltagit i aktieemissionen, antalet tecknade aktier, teckningstidens begynnelsepunkt, tidpunkten för aktieteckningen, teckningspriset som betalats för aktierna, det matematiska värde som tillämpats på emissionen samt uppgifter om huruvida den i 66 a § 1 mom. i inkomstskattelagen föreskrivna andelen av aktier eller röster överskrider för de personers del som deltagit i emissionen.

Skyldigheten att lämna uppgifter ska gälla aktieemissioner i vilka 66 a § 1 mom. i inkomstskattelagen har tillämpats, även om det gällde bara en anställd. Då ska uppgifter lämnas om alla anställda som deltagit i emissioner och om de tecknade aktierna, dvs. även beträffande de anställda för vars del förutsättningarna för tillämpandet av 66 a § i inkomstskattelagen inte har uppfyllts.

Enligt paragrafens 11 mom. kan Skatteförvaltningen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas och om när och hur detta ska ske, eller begränsa skyldigheten att lämna uppgifter.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 juli 2020. Lagen om ändring av inkomstskattelagen ska tillämpas på personalemissioner om vilka beslut har fattats efter lagens ikraftträdande. Med beslut avses ett beslut av bolagsstämman eller styrelsen, ifall bolagsstämman har befullmäktigat styrelsen att fatta beslut om en aktieemission på det sätt som avses i aktiebolagslagen. Lagen om ändring av 17 § i lagen om beskattningsförfarande ska tillämpas på så sätt att uppgifterna om aktieemissioner som genomförts mellan den 1 juli 2020 och den 31 december 2021 ska för första gången lämnas fram till slutet av januari 2022. Årsanmälningarna lämnas enligt skatteår, dvs. första gången lämnas uppgifterna om åren 2020 och 2021 separat.

9 Verkställighet och uppföljning

I den föreslagna ändringen är det fråga om skattelagstiftningen av nytt slag, och det finns osäkerhetsmoment i anslutning till bedömningen av dess konsekvenser och allokering. Därför finns det skäl att följa med den föreslagna lagstiftningens konsekvenser och riktande efter ikraftträdandet. Vid uppföljningen kan till exempel utnyttjas de uppgifter som samlas in om personalemissioner på basis av den informationsskyldighet som föreslås till lagen om beskattningsförfarande. Regeringen kommer att följa med propositionens konsekvenser också ur kommunalekonomins synvinkel.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till inkomstskattelagen (1535/1992) en ny 66 a § som följer:

66 a §

Aktieemission på grundval av anställningsförhållande i annat än offentligt noterat aktiebolag

När skattskyldiga i en aktieemission på grundval av anställningsförhållande tecknar aktier i ett annat aktiebolag än ett offentligt aktiebolag som avses i 33 a § och som är deras arbetsgivare, uppstår det skattepliktiga förvärvsinkomst endast till den del teckningspriset underskrider ett matematiskt värde kalkylerat för bolagets aktie enligt det senast fastställda bokslutet före ingången av aktieemissionens teckningstid i enlighet med 9 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Förutsättningen för detta är att förmånen är tillgänglig för en majoritet av personalen. Detta moment tillämpas inte till den del andelen som den skattskyldige, hans eller hennes familjemedlem eller dessa tillsammans direkt eller indirekt äger överskrider tio procent av bolagets aktier eller en motsvarande andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför. Detta moment tillämpas inte på en medlem av bolagets styrelse eller förvaltningsråd som inte är anställd hos bolaget och inte för sitt arbete får lön som avses i 13 § 1 mom.1 punkten i lagen om förskottsuppbörd.

Vid tillämpning av 1 mom. ovan läggs till bolagets nettoförmögenhet det belopp som under den i nämnda moment avsedda tiden mellan slutet av den räkenskapsperioden och början av aktieemissionens teckningstid har betalats till bolaget vid aktieemission eller annars som investering i eget kapital och från den avdras den dividend som enligt beslut ska delas ut för räkenskapsperioden och den investering i eget kapital som enligt beslut ska återbetalas. Om det mellan slutet av räkenskapsperioden och början av aktieemissionens teckningstid har skett en fusion eller delning eller om bolaget har uppstått till följd av en ändring i verksamhetsformen, justeras nettoförmögenheten genom att iakttä bestämmelserna i 11 och 13 § i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen. Det matematiska värdet fås genom att dividera nettoförmögenheten med antalet utstående aktier i bolaget vid ingången av aktieemissionens teckningstid. Värdet på aktien i ett nytt bolag fastställs enligt 10 § i den nämnda lagen.

Tillämpandet av denna paragraf på beskattningen av en aktieteckning förutsätter dessutom att

- 1) bolaget har sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en sådan stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med vilken Finland har avtalat om tillräckligt informationsutbyte mellan myndigheter i skatteärenden, och informationsutbytet förverkligas i praktiken,
- 2) bolaget vid teckningstidpunkten bedriver näringsverksamhet enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet,
- 3) bolagets tillgångar i huvudsak består av andra tillgångar än sådana tillgångar som avses i 12 a § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, kalkylerat på basis av det senast fastställda bokslutet, och
- 4) bolaget vid teckningstidpunkten är en arbetsgivare som regelbundet betalar lön som avses i 31 § 2 mom. i lagen om förskottsuppbörd och är införd i det i 25 § i den lagen avsedda förskottsuppbörsregistret.

RP 73/2020 rd

Om förutsättningarna enligt denna paragraf inte uppfylls, om aktiens i enlighet med denna paragraf kalkylerade värde överskrider 90 procent av aktiens gängse värde eller om aktieemissionen baserar sig på en anställningsoption som avses i 66 § 3 mom., tillämpas på beskattningen av aktieteckningen vad som föreskrivs i 66 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på aktieemissioner om vilka beslut fattas efter ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 17 § i lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 17 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995), sådan paragrafen lyder i lagarna 565/2004, 1745/2009, 520/2010, 773/2012, 452/2016, 1093/2017, 55/2018, 229/2019 och 733/2019, ett nytt 16 mom. som följer:

17 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

Ett bolag som har genomfört en aktieemission som avses i 66 a § i inkomstskattelagen ska lämna Skatteförvaltningen för skattekontrollen behövliga uppgifter om aktieemissionen och om de arbetstagare som deltagit i aktieemissionen, antalet tecknade aktier, teckningstidens begynnelse- och sluttidpunkt, aktiernas teckningstidpunkt, teckningspriset som betalats för aktien, det matematiska värdet som tillämpats på emissionen samt uppgifter om huruvida den i 1 mom. i den nämnda paragrafen föreskrivna andelen av aktier eller röster överskrider för de personers del som deltagit i emissionen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

I denna lag avsedda uppgifter om aktieemissioner som genomförs den 1 juli 2020 eller därefter men senast den 31 december 2021 ska lämnas första gången senast vid utgången av januari 2022.

Helsingfors den 20 maj 2020

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Katri Kulmuni

2.

Lag

om ändring av 17 § i lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 17 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995), sådan den lyder i lagarna 565/2004, 1745/2009, 520/2010, 773/2012, 452/2016, 1093/2017, 55/2018, 229/2019 och 733/2019, ett nytt 16 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

17 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

Ett bolag som har genomfört en aktieemission som avses i 66 a § i inkomstskattelagen ska lämna Skatteförvaltningen för skattekontrollen behövliga uppgifter om aktieemissionen och om de arbetstagare som deltagit i aktieemissionen, antalet tecknade aktier, teckningstidens begynnelsepunkt, aktiernas teckningstidpunkt, teckningspriset som betalats för aktien, det matematiska värde som tillämpats på emissionen samt uppgifter om huruvida den i 1 mom. i den nämnda paragrafen föreskrivna andelen av aktier eller röster överskrids för de personers del som deltagit i emissionen.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
I denna lag avsedda uppgifter om aktieemissioner som genomförs den 1 juli 2020 eller därefter men senast den 31 december 2021 ska lämnas första gången senast vid utgången av januari 2022.*
